

Torsdagen den 19 januari

Kl. 14.30

*Utökning av antalet
suppleanter i skatteut-
skottet*

*Meddelande om val av
ytterligare en suppleant
i skatteutskottet*

*Om beskattningen av
fastigheter tillhöriga de
allmänna försäkrings-
kassorna*

1 § Justerades protokollet för den 11 januari.

2 § Utökning av antalet suppleanter i skatteutskottet

Talmannen meddelade att valberedningen enligt ett till kammaren inkommet protokollsutdrag föreslagit att antalet suppleanter i skatteutskottet skulle utökas från 22 till 23.

Kammaren biföll valberedningens förslag.

3 § Meddelande om val av ytterligare en suppleant i skatteutskottet

Talmannen meddelade att val av ytterligare en suppleant i skatteutskottet skulle ske vid kammarens sammanträde den 24 januari.

4 § Svar på fråga 1988/89:340 om beskattningen av fastigheter tillhöriga de allmänna försäkringskassorna

Anf. 1 Finansminister KJELL-OLOF FELDT:

Herr talman! Ann-Cathrine Haglund har frågat mig om jag är beredd att medverka till att en enhetlig bedömning sker i skattehänseende i fråga om de allmänna försäkringskassorna.

Frågan torde närmast beröra den indelning i byggnadstyper som görs vid fastighetstaxeringen. För att en byggnad skall undantas från skatteplikt måste den kunna betecknas som specialbyggnad, vartill bl.a. hör s.k. allmän byggnad. Som sådan anses byggnad som tillhör staten, kommun eller annan menighet och som används för allmän styrelse, förvaltning, rättsvård, ordning eller säkerhet samt fritidsgård och byggnad med likartad användning.

De allmänna försäkringskassorna är självständiga offentlighetsrättsliga organ som handhar statliga uppgifter. Det problem som förefaller att ha uppstått är huruvida försäkringskassan vid fastighetstaxeringen är att jämställa med "staten, kommun eller annan menighet". Såvitt jag erfarit kommer denna fråga att prövas av kammarrätten efter överklagande av ett utslag av

länsrätten i Örebro län. Jag vill avvakta utgången av domstolsprövningen, innan jag tar ställning till om ett klarläggande behöver göras lagstiftningsvägen.

Anf. 2 ANN-CATHRINE HAGLUND (m):

Herr talman! Jag vill tacka för svaret på frågan.

Bakgrunden till min fråga är att det råder olika praxis vid tillämpningen av 2 kap. 2 § i fastighetstaxeringslagen hos olika länsstatmyndigheter och att de allmänna försäkringskassorna behandlas olika.

Det finns enligt uppgift elva försäkringskassor i landet som har egna fastigheter och av dem är tio undantagna skatteplikt. De är således ansedda som statsmyndighet i den bemärkelse som avses i 2 kap. 2 § i fastighetstaxeringslagen och undantagna från skatteplikt.

I februari 1988 undantogs Skaraborgs läns allmänna försäkringskassa från skatteplikten i en dom från länsrätten i Skaraborgs län. Man fann således att kassan är att anse som statsmyndighet.

Det är endast Örebro läns allmänna försäkringskassa som inte är undantagen skatteplikt. Jag tycker att det är anmärkningsvärt att kassorna behandlas olika och att länsrätter och kammarrätter skall behöva syssla med mål av detta slag.

Det är nödvändigt att slå fast försäkringskassornas rättsliga status, så att man slipper onödig och kostsam byråkrati och får en enhetlig bedömning i skattehänseende i landet. Jag vill fråga om inte statsrådet anser att länsrätter och kammarrätter bör slippa syssla med mål av detta slag, att pröva kassa efter kassa. Vore det inte lämpligare att fastslå och få en enhetlig bedömning av samtliga försäkringskassor i landet?

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Svar på fråga 1988/89:349 om värderingen av aktier vid 1989 års taxering

Anf. 3 Finansminister KJELL-OLOF FELDT:

Herr talman! Hugo Hegeland har frågat mig om jag är beredd att föreslå att förmögenhetsvärderingen av aktier vid 1989 års taxering skall grundas på de kurser som gällde den 2 januari 1989.

Skattepliktig förmögenhet skall beräknas med hänsyn till förhållandena vid utgången av beskattningsåret, dvs. den 31 december. Eftersom någon börshandel inte äger rum denna dag utgår man, i fråga om sådana aktier som är börsnoterade eller föremål för marknadsmässig omsättning med regelbundna noteringar, från noteringen på årets sista börsdag.

Regeringens förslag om särskild skatt på företagsvinster och begränsad avdragsrätt för reaförluster på aktier medförde en viss nedgång på börsen den 2 januari. Denna nedgång har mycket snabbt återhämtats.

Jag anser inte att det finns någon anledning att göra undantag från gängse värderingsnormer för aktier vid 1989 års taxering.

Anf. 4 HUGO HEGELAND (m):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för hans vänlighet att svara på frågan. Däremot är jag naturligtvis djupt besviken över innehållet.

Finansministern säger att det inte finns någon anledning att göra undantag från gängse värderingsnormer för aktier vid 1989 års taxering. Men det gör det! När finansministern gör undantag från anständigt beteende genom att signalera denna skatt på nyårsafton, tycker jag verkligen att det finns anledning att göra ett undantag. Det står mycket riktigt i svaret att den skattepliktiga förmögenheten skall beräknas med hänsyn till förhållandena vid utgången av beskattningsåret, dvs. den 31 december 1988. Nu blev förhållandena verkligen unika på grund av finansministerns, på regeringens uppdrag, underliga agerande.

Det är desto märkligare med tanke på att finansministern den 20 december 1983 satt i sin bänk och diktade om hur förkastliga löntagarfonderna var. I motiveringen till skatten står nämligen att skatten bör konstrueras på i princip samma sätt som vinstdelningsskatten. Skäms inte finansministern över att komma tillbaka och föreslå en i princip likadan skatt som finansministern för drygt fem år sedan fördömde och då tyckte var nästan botten?

Argumenteringen för denna skatt är också ohållbar. Finansministern säger nu i pressmeddelandet att den skall hålla tillbaka företagens lönebetalningsförmåga. Företagsbeskattningen stiger emellertid till 64 % som följd av den extra vinstdelningsskatten under 1989. Effekten blir att den marginella kostnadsökningen vid anställning av ytterligare arbetare blir mindre än tidigare. Det stimulerar således företagen att efterfråga arbetskraft!

Finansministern vet lika bra som jag att alla skatter som hittills införts sedan 1982 när det gäller bolag och företag och som skall motverka lönehöjningar – 24 stycken – inte alls har fått den effekten. Löntagarfonderna fick inte heller den effekten. Dessa skattechöjningar leder bara till att man driver upp kostnadsnivån och lönenivån. Ligger det verkligen i landets intresse, herr finansminister?

Anf. 5 Finansminister KJELL-OLOF FELDT:

Herr talman! Hugo Hegeland vill, i vanlig ordning höll jag på att säga, få en debatt om något helt annat än det han har frågat om. Han vill ha en debatt om den särskilda vinstskatten och de begränsade möjligheterna till avdrag för reaförluster på aktier.

I samband med motioner och den senare behandlingen av den proposition som ännu inte har lagts fram har Hugo Hegeland rikliga möjligheter att ta upp den debatten och framföra moderata samlingspartiets synpunkter.

Såvitt jag förstår är det enda han denna gång har försökt vädra detta att jag borde ha lagt fram det här förslaget på någon annan dag än den 31 december. Jag får då fråga Hugo Hegeland om det hade varit anständigare att lägga fram förslaget den 2 januari.

Anf. 6 HUGO HEGELAND (m):

Herr talman! Jag tycker att det över huvud taget inte är anständigt att lägga fram förslaget. Om regeringen ändå vill envisas med att göra det hade det

varit hederligare att offentliggöra förslaget den 2 januari än att göra det den sista december. Regeringen fattade ju beslutet redan den 22 december.

Finansministern säger sedan – jag får väl hålla mig till texten i svaret – att denna nedgång när det gäller börsen mycket snabbt har återhämtats. Javisst, det är ju en följd av att valutaregleringen kommer att avskaffas. Det är intressant. Där läckte man verkligen i förväg om att valutaregleringen skulle avskaffas. Man väntar sig då att det blir en räntesänkning, och då stiger givetvis aktiekurserna. Det har delvis kompenserat sänkningen. Vi vet emellertid inte hur det ser ut vid årets slut och vilka slutliga effekter det blir. Det är dock klart att aktiernas värde inte kan ha ökat efter detta ingrepp. Avkastningsvärdet måste ha sjunkit. Det vill väl ändå inte finansministern bestrida?

Anf. 7 Finansminister KJELL-OLOF FELDT:

Herr talman! Jag vill protestera mot den insinuation som Hugo Hegeland tillåter sig att göra om att jag avsiktligt skulle ha lämnat ut material om innehållet i budgetpropositionen i förväg för att på det sättet försöka påverka aktiemarknaden. Jag ber Hugo Hegeland att omedelbart ta tillbaka detta påstående.

Anf. 8 HUGO HEGELAND (m):

Herr talman! Jag ber finansministern att lyssna på vad jag säger. Jag har inte alls beskyllt finansministern. Jag sade att uppgifter om att man skulle avskaffa valutaregleringen har läckt ut, men vem som läckte har jag inte sagt. Självfallet tror jag inte att finansministern läcker ut sådant, utan det skedde naturligtvis mot finansministerns önskan. Men det fick ju den följd jag har talat om. Om vi skall hålla oss till vad som står skrivet resp. vad jag säger har jag ingen anledning att be om ursäkt. Jag får vara tacksam om finansministern lyssnar någorlunda på vad jag har sagt.

Anf. 9 Finansminister KJELL-OLOF FELDT:

Herr talman! Lika snabb som Hugo Hegeland är i attacken är han i reträtten. Detta hedrar honom. Om någon säger att "man" läcker i avsikt att påverka aktiemarknaden, är det mycket lätt att tolka det som att "man" i detta fall betyder regeringen eller någon regeringen närstående person.

Skälet till att aktiemarknaden återhämtade sig är naturligtvis att utsikterna för svenskt näringsliv i dag är utomordentligt gynnsamma. Det är detta som återspeglas i kurserna. På marknaden har man sedan offentliggörandet skedd insett att ett avskaffande av valutaregleringen ligger en bit fram i tiden. Aktiekurserna har nu stabiliserats på en nivå där ingen kan sägas ha lidit några förmögenhetsförluster på grund av det som inträffade på nyårsafton.

Anf. 10 HUGO HEGELAND (m):

Herr talman! Ja, finansministern, jag sade "man" läckte. "Man" är som bekant ett opersonligt pronomen, medan Kjell-Olof Feldt i högsta grad personligen är finansminister. Det är alltså helt uppenbart att jag inte syftade på finansministern. Men någon man eller kvinna inom finansdepartementet

eller kanske tryckeriet måste ha läckt. Den formulering jag använde tycker jag var helt godtagbar ur alla synpunkter.

Det som har hänt efter offentliggörandet, dvs. i år, har inte med saken att göra. Detta ingrepp offentliggörs alltså den sista december. Jag förstår inte att finansministern kan se så tillfredsställd ut när finansministern har gått ut och talat om hur bra det är att vi skall sänka bolagsskatten och om att den skall ned till 30 % och kort tid därefter kommer med ett förslag om att ta ut en särskild vinstdelningsskatt med 15 %. Finansministern underminerar verkligen näringslivets förtroende för honom. Känner finansministern ingen oro för det? Sover finansministern lika lugnt för det varje natt?

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på fråga 1988/89:372 om representation för miljöpartiet de gröna i vissa skatteutredningar

Anf. 11 Finansminister KJELL-OLOF FELDT:

Herr talman! Claes Roxbergh har frågat mig om jag är beredd att bereda miljöpartiet de gröna plats i de tre skatteutredningarna.

För närvarande arbetar åtminstone fyra olika kommittéer som ser över olika delar av skattesystemet och som avser att lägga fram sina betänkanden till sommaren. Två av dessa kommittéer, nämligen utredningen om reformerad inkomstbeskattning, RINK (Fi 1987/07) och utredningen om indirekt beskattning, KIS (Fi 1987:06), är rent parlamentariska till sin sammansättning. I dessa båda kommittéer är de fem partier representerade vilka var företrädare i riksdagen 1987 när kommittéerna tillsattes. De båda andra kommittéerna har en annan sammansättning.

Det är enligt min mening rimligt att miljöpartiet ges bättre möjlighet att följa arbetet i de kommittéer där övriga riksdagspartier redan är representerade, dvs. i RINK och KIS. Med hänsyn till att arbetet i dessa kommittéer är långt framskridet bör detta dock ej ske genom ledamotskap. Miljöpartiet kommer därför att ges möjlighet att utse en expert i RINK resp. KIS.

Anf. 12 CLAES ROXBERGH (mp):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka för svaret. En del av syftet med frågan är härmed uppnådd. Frågan är om man över huvud taget skall behöva ställa en enkel fråga i riksdagen om en sådan här sak. Borde inte miljöpartiet redan i mitten av november, när vi började diskutera dessa frågor, ha fått representation i åtminstone de två sistnämnda kommittéerna? Vi förde detta på tal, men fick inget besked. Vi diskuterade detta på nytt före jul. Vi förde det återigen på tal i januari. Ingenting hände. Ingenting hände förrän jag skrev denna fråga för 14 dagar sedan. I morse fick vi besked om att vi skulle få en expertplats i de två här nämnda utredningarna, vilket jag tycker är alldeles utmärkt. Borde inte ett nytt parti i parlamentarisk ordning omedelbart få minst en insynsplats? Här har vi missat två månader av värdefull tid i samband med diskussionen om skattereformeringen, en diskussion där vi i miljöpartiet också måste föra en intern debatt, kanske med utgångspunkt i det material som tas fram i dessa utredningar. I stället har vi fått köpa den

Prot. 1988/89:53
19 januari 1989

*Om representation för
miljöpartiet de gröna i
vissa skatteutredningar*

omtalade PM 50 på stan av ett företag som heter Timbro för 240 kr. Vi har alltså inte fått den från utredningarna. Frågan är: Skall parlamentarismen fungera på det sättet? Vore det inte rimligt att vi hade fått vår insynsplats redan i slutet på november, finansministern?

Anf. 13 Finansminister KJELL-OLOF FELDT:

Herr talman! Det kan ligga något i vad Claes Roxbergh säger. Nu är vi inte så vana vid att hantera en situation där vi har fått in ett splittrat nytt parti i riksdagen. Det kan möjligen vara en förklaring till, om än inte en ursäkt, att vi inte aktivt tog kontakt med miljöpartiet. Jag vill dock säga att om Claes Roxbergh eller någon annan från miljöpartiet hade tagit kontakt med mig under denna period för att diskutera frågan hade ni varit mycket välkomna, och vi hade kunnat nå ett resultat snabbare.

Dessutom vet jag att miljöpartiets företrädare har fått en särskild redovisning av arbetet i utredningarna av utredningens ordförande. Helt okunniga om vad som pågår är ni inte. Ni vet vid det här laget ganska mycket genom de redovisningar som har skett.

Anf. 14 CLAES ROXBERGH (mp):

Herr talman! Vi fick den 3 januari, efter påtryckningar och diskussioner, en information. Men vi fick fortfarande inte denna PM 50, som har varit så omskriven. Vi talade då med statsrådsberedningen på ett tidigt stadium om andra parlamentariska utredningar där vi hade intresse och där vi i största utsträckning fick våra intressen tillgodosedda. Men vi uppfattade det som att det när det gällde skatteutredningarna var barm stopp och att det var mer eller mindre rena förhållningstaktiken.

Anf. 15 Finansminister KJELL-OLOF FELDT:

Herr talman! Om det ägde rum den 3 januari kan jag konstatera att vi fick in denna fråga den 12 januari och att ni har fått besked så fort det över huvud taget var möjligt.

Anf. 16 CLAES ROXBERGH (mp):

Herr talman! Jag upprepar att vi förde detta på tal i mitten av november. Vilka vägar detta tog inom statsrådsberedningen osv. vet inte jag.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på fråga 1988/89:354 om statsrådslönerna

Anf. 17 Civilminister BENGT K Å JOHANSSON:

Herr talman! Per Gahrton har mot bakgrund av att statsrådsarvodena höjts med ca 10 % frågat finansministern om han anser att detta skall tas som förebild av de avtalsslutande parterna på arbetsmarknaden. Om inte, frågar Per Gahrton om finansministern är beredd att ta initiativ till att statsråden i likhet med gröna riksdagsledamöter neutraliserar effekten av lönehöjningar som de anser oberättigade genom att avsätta minst 5 % av den totala

lönesumman till ekologiska eller andra solidariska ändamål.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som skall svara på frågan.

Enligt riksdagens beslut (prop. 1984/85:17, KU 12, rskr. 40) har sedan år 1985 en särskild nämnd – statsrådslönenämnden – till uppgift att besluta om statsrådets arvoden och övriga avlöningsförmåner.

Till grund för riksdagens beslut om statsrådslönenämnden låg ett betänkande från statsrådslönekommittén (Ds C 1984:8). Enligt kommittén borde statsrådets arvode motsvara lönen till justitieråd ökad med 25 %, för statsministern med 35 %. Dessa riktlinjer godtogs av riksdagen.

Den nu beslutade höjningen av statsrådsarvodena är föranledd av att lönen till justitieråden fr.o.m. den 1 juli 1988 utgör 32 000 kr. per månad.

Som svar på Per Gahrtons fråga vill jag peka på det annorlunda sätt på vilket statsrådsarvodena fastställs. Arvodena regleras inte genom förhandling och avtal som är normalt på arbetsmarknaden. Därför kan den nu beslutade höjningen av statsrådets arvoden enligt min mening knappast tas som förebild av de avtalslutande parterna på arbetsmarknaden.

Som svar på Per Gahrtons andra fråga vill jag påpeka att det är en inom arbetarrörelsen sedan lång tid etablerad tradition att delta i solidaritetsarbete av skilda slag. Några särskilda rekommendationer behövs därför inte.

Anf. 18 PER GAHRTON (mp):

Herr talman! Om min vän Claes Roxbergh hade anledning att tacka för ett positivt svar, får väl jag tacka för en extrem variant av dess motsats. Det här svaret var något av det mest beklämmande som jag har hört i denna kammare. Statsrådet smiter undan väsentliga och grundläggande frågor om samhällsmoral.

Faktum är att de statsanställda under åren 1980–1987 har fått en löneökning på 55 %, de primärkommunalanställda en på 58 %, industrijäntemän en på 60 % och industriarbetare en löneökning på 66 %. Statsråden har fått en löneökning på 95 %. Trots detta har de från 1987 och fram till nu höjt sina löner från 378 000 kr. till 480 000 kr. Vad är det som moraliskt motiverar att Bengt K Å Johansson är fyra gånger så mycket värd som en industriarbetare – det är ju detta det handlar om? Vad är det som moraliskt gör att regeringsledamöterna är fyra gånger så mycket värda som de flesta som jobbar inom primärkommunal verksamhet? Vad är det som moraliskt gör att statsråden har rätt till dessa löner? Statsrådet smiter undan sitt ansvar genom att hänvisa till byråkratiska och organisatoriska förhållanden. Det är samma taktik som ni i regeringen använder i alla sammanhang när det handlar om något som är viktigt men som har en samhällsmoralisk aspekt. När vi diskuterar t.ex. vapenexporten springer ni i väg och smiter undan alla former av ansvar. Nu diskuterar vi om det är moraliskt rimligt att ni har dessa löner och att ni dessutom har mage att höja dem med 10 % när andra inte skall ha mer än några få procent. Mina frågor kvarstår.

Anf. 19 Civilminister BENGT K Å JOHANSSON:

Herr talman! De beslut som riksdagen har fattat kallar Per Gahrton byråkratiska och organisatoriska förhållanden. Jag förstår inte varför Per

Gahrton sitter här i riksdagen om han inte har större respekt för de beslut som har fattats. Regeringen kan i varje fall inte överpröva dem.

Jag anser inte att det finns något skäl att säga att det ligger någon värdering i att Per Gahrton kanske tjänar två gånger så mycket, eller tidigare tre eller fyra gånger så mycket, som en industriarbetare. Det ligger inga moraliska värderingar i detta, men man kan naturligtvis diskutera löneförhållanden.

Som sagt, Per Gahrton, det är inte statsråden som har höjt sina löner. Det framgår mycket klart av mitt svar, utan det är ett riksdagsbeslut som vi måste rätta oss efter som ligger bakom denna höjning.

Anf. 20 PER GAHRTON (mp):

Herr talman! Det är uppenbart att vi talar helt olika språk.

Om denna lönehöjning ändå känns litet obehaglig med tanke på nivån på statsrådslönerna, vill jag fråga om statsråden är beredda att göra på samma sätt som vi, dvs. att avsätta en blygsam del av lönen till ekologiska och andra solidariska ändamål, vilket vi redovisar varje månad. Vi anser nämligen att lönerna för riksdagsledamöter är för höga jämfört med de löner som många andra människor i samhället har.

Det vore intressant för allmänheten att få veta vad det blir av de väldiga belopp som blir resultatet om ca 20 statsråd nu också avsätter ungefär 5 % av 480 000 kr. Vem får glädje av dessa pengar?

Anf. 21 Civilminister BENGT K Å JOHANSSON:

Herr talman! Per Gahrton, jag betackar mig för att sätta i gång ett system med personundersökningar av riksdagsledamöter eller statsråd. Jag klarar mig mer än väl på den här lönen och på mycket mindre. Det är min uppfattning. Jag har inte bett om denna lönehöjning, utan den har en nämnd bestämt på grundval av ett riksdagsbeslut. Det svaret får Per Gahrton nöja sig med.

Anf. 22 PER GAHRTON (mp):

Herr talman! Det förvånar mig inte alls att socialdemokratiska statsråd i dessa dagar betackar sig för personundersökningar. Men detta är faktiskt av offentligt intresse ibland, eller hur? Det fanns en gång i tiden ett socialdemokratiskt statsråd som hette Ove Rainer, för att bara nämna ett exempel. Men ni har tydligen inte begripit att detta är av offentligt intresse. Långt innan miljöpartiet satt i riksdagen fick miljöpartiets kandidater finna sig i att det var av offentligt intresse om de hade deklarerat eller ej. Sade ni då att det var fel att göra denna granskning? Det handlar inte om personundersökningar, statsrådet, utan det handlar om något så enkelt som samhällsmoral. Det handlar också om vad det blev av parollen om ökad jämlikhet som det socialdemokratiska partiet en gång använde sig av. Är det som vi nu ser här ett resultat av ökad jämlikhet?

Anf. 23 Civilminister BENGT K Å JOHANSSON:

Herr talman! Jag tycker att Per Gahrton nu har sparat ur när det gäller den fråga som vi diskuterar. Statsråden står minsann, liksom miljöpartiets ledamöter eller kandidater, under allmän tillsyn, vilket är bra, och det står vi

för. Men om Per Gahrton inte tycker om det system som riksdagen fattade beslut om 1985 får han väl motionera om att det skall ändras igen. Systemet ändrades på grund av att det gamla systemet inte ansågs vara bra.

Anf. 24 PER GAHRTON (mp):

Herr talman! Att vi för olika debatter förvånar mig inte ett dugg. Jag för en debatt om det som min fråga handlar om, medan statsrådet försöker smita undan och tala om något annat som är trevligare. Jag talar om huruvida det är samhällsmoraliskt riktigt, eller rimligt, om det ordet känns bättre, att statsråd höjer sina löner med 10 % samtidigt som de i sina dokument till riksdagen uppmanar alla andra att höja sina löner mycket mindre. De betraktar lönehöjningar som ett stort samhällsekonomiskt problem, men de höjer sina egna löner. Då skyller statsrådet ifrån sig. Jag säger att statsråden kan neutralisera detta genom att skänka bort en del av dessa löner som de egentligen inte vill ha. Men statsrådet säger att detta inte skall redovisas. Folket skall alltså lita på att statsråden solidariskt och osjälviskt faktiskt inte tar emot hela denna lön. Vi får väl fråga folket om de litar på det.

Anf. 25 Civilminister BENGT K Å JOHANSSON:

Herr talman! Jag tycker att Per Gahrton skall lita på det.

Anf. 26 PER GAHRTON (mp):

Herr talman! Jag höll på att säga som jag sade till en partikollega till statsrådet i en annan debatt i ett annat ärende – no comments.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på fråga 1988/89:367 om Uddevallapolisens lokalproblem

Anf. 27 Civilminister BENGT K Å JOHANSSON:

Herr talman! Elving Andersson har frågat vilka åtgärder justitieministern ämnar vidta för att snabbt lösa Uddevallapolisens mycket allvarliga lokalproblem. Arbetet inom regeringen är fördelat så, att det är jag som skall svara på frågan.

Jag har fått klart för mig att polisens lokaler i Uddevalla inte är bra. Det gäller särskilt arrestlokalerna. En ny byggnad har sedan länge planerats.

Byggnadsstyrelsen har i sin lokalförsörjningsplan för polisen beräknat att en ny förvaltningsbyggnad i Uddevalla kan börja byggas tidigast budgetåret 1991/92. Regeringen har inte ansett det möjligt att tidigarelägga projektet eftersom det i dag inte finns tillräckligt underlag för ett sådant beslut. Jag kan nämna att det just nu pågår förhandlingar mellan byggnadsstyrelsen och Uddevalla kommun om inköp av en tomt för en förvaltningsbyggnad.

För närvarande pågår det också överläggningar om Uddevallapolisens lokaler mellan fastighetsägaren-kommunen och byggnadsstyrelsen och polisen. Jag räknar med att dessa överläggningar leder till att man genom en snar punktinsats kan lösa den akuta situation som råder beträffande arrestlokalerna.

Prot. 1988/89:53
19 januari 1989

*Om beivran av narkotika-
kabrott*

Anf. 28 ELVING ANDERSSON (c):

Herr talman! Jag vill tacka civilministern för svaret på min fråga. Det här är ju inte någon ny situation som uppkommit, utan de väldigt dåliga lokalerna för polisen i Uddevalla har påtalats under en följd av år. Det är bara att beklaga att det skall behöva gå så långt som det gjort i det här fallet, så att t.o.m. yrkesinspektionen har förbjudit att vissa delar av lokalerna över huvud taget används, innan man från regeringens sida reagerar och försöker att åtminstone provisoriskt lösa problemen.

Nu är lokalerna så dåliga att man ibland av utredningstekniska skäl, ibland av andra skäl, måste låna lokaler för att där förvara omhändertagna personer. Det gäller Trollhättan, Vänersborg och andra orter. Detta hämmar naturligtvis effektiviteten i arbetet väldigt mycket. Man tar både personella och ekonomiska resurser i anspråk som egentligen borde användas på ett annat sätt för att polisen skall kunna fullfölja det arbete den är satt att göra.

Den förra justitieministern Anna-Greta Leijon, som hade ansvaret för dessa frågor, besökte för ett knappt år sedan Uddevalla och sade sig vara bestört över hur dåliga lokalerna var. Jag tycker alltså att ärendet är väldigt dåligt hanterat.

Jag vill slutligen fråga civilministern om han anser att det är rimligt att det skall behöva gå så långt med lokaler där statlig verksamhet försiggår att de t.o.m. stängs av arbetarskyddsskäl innan det görs någonting från statsmakternas sida.

Anf. 29 Civilminister BENGT K Å JOHANSSON:

Herr talman! Som svar på Elving Anderssons här ställda fråga vill jag säga att jag inte tycker det är rimligt att det skall behöva gå så långt som i det här fallet. Jag hoppas att vi kan undvika att vi i fråga om vare sig statliga eller kommunala eller för den delen privata lokaler hamnar i en situation där yrkesinspektionen behöver inträda.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på frågorna 1988/89:374 och 376 om beivran av narkotikabrott

Anf. 30 Civilminister BENGT K Å JOHANSSON:

Herr talman! Karin Ahrland har, med hänvisning till en tidningsuppgift, frågat om justitieministern är beredd att vidta åtgärder så att innehav och missbruk av narkotika i framtiden kommer att beivras lika strängt i Stockholm som i övriga landet.

Pär Granstedt har frågat vilka åtgärder justitieministern avser att vidta med anledning av tidningsuppgifter om att det för polisen i Stockholm har utfärdats riktlinjer som går ut på att narkotikainnehav skall bedömas lindrigare än vad som gäller i övriga landet.

Arbetet inom regeringen är fördelat så, att det är jag som skall svara på frågorna. Jag besvarar dem i ett sammanhang.

Inom polismyndigheten i Stockholm pågår sedan en tid ett reformarbete

som går ut på att decentralisera en del av kriminalpolisens uppgifter. Tanken är att fler brottsutredningar skall göras lokalt vid polismyndighetens vaktdistrikt.

Mindre grova brott skall i större utsträckning utredas där, medan utredningar som gäller grövre brott också i fortsättningen skall skötas centralt av kriminalavdelningen. Som ett led i detta reformarbete har polismyndigheten nyligen utfärdat föreskrifter om hur narkotikabrottsärenden skall fördelas mellan kriminalavdelningens narkotikarotel och de lokala kriminalenheterna vid vaktdistrikten. Föreskrifterna innebär att fler ärenden än för närvarande som rör innehav av narkotika skall handläggas vid en lokal kriminalenhet. Fördelningen sker med utgångspunkt i vilken mängd narkotika som innehavet gäller. Ett syfte med nyordningen är att göra polisens narkotikabekämpning effektivare.

Det är uppenbarligen dessa föreskrifter som Karin Ahrlands och Pär Granstedts frågor tar sikte på och som de uppfattar som en liberalisering av narkotikastrafflagens bestämmelser. Jag anser att det inte finns någon som helst grund för en sådan uppfattning. Straffrättskipningen, som ytterst ankommer på domstolarna, påverkas självfallet inte av hur narkotikaärendena fördelas och utreds inom polismyndigheten.

Anf. 31 KARIN AHRLAND (fp):

Herr talman! Jag tackar civilministern för svaret. Jag ställde frågan när jag i en tidning hade läst följande:

”Då får du gå omkring med kokain för 3 000 kronor, heroin för 2 500 kronor och hasch för 10 000 kronor utan att direkt åka in.

Beslutet gäller bara Stockholm.”

Detta var en uppgift i en artikel om Stockholmspolisens riktlinjer som fanns i en tidning i förra veckan. Litet längre fram i texten står:

”Så här har inte lagstiftaren, riksdagen, tänkt sig.” Det är, herr talman, alldeles riktigt. Jag tror inte ens att de socialdemokrater som inte ville kriminalisera knarkandet hade tänkt sig det.

Sedan kunde vi i en annan tidning några dagar senare läsa att domstolarna hade skärpt straffen mot narkotikalangare. Om båda dessa uppgifter hade varit riktiga innebär det faktiskt att polis och domstolar har litet olika inställning till knarkhandeln i Stockholm. Så får det, herr talman, inte vara i en rättsstat.

Nu säger civilministern i svaret att vi har helt missuppfattat beslutet. Det innebär inte alls någon liberalisering. Men bekymret är, herr talman, att polisen i Stockholm, som verkligen skall jaga knarkhandlarna, har uppfattat det som en liberalisering. Det kan man helt klart läsa ut i artikeln, om nu uppgiften är riktig. Jag kan inte tro annat än att det som står i tidningen är rätt. Om man ser sådana här uppgifter är det faktiskt viktigt att ta reda på fakta. Jag undrar då om civilministern välsignar denna ordning, vilket jag tycker är tveksamt. Jag vill gärna få veta civilministerns inställning till den gamla Arbogamodellen, där inriktningen i stället var att man måste jaga småknarkarna, källorna, dem som använder det farliga lika mycket som man jagar de stora hajarna. Om man får tag i missbrukarna är det lättare att få ett knarkfritt samhälle. Vad civilministern har för inställning i den frågan skulle jag gärna vilja veta.

Anf. 32 PÅR GRANSTEDT (c):

Herr talman! Jag ber att få tacka för svaret på min fråga. Precis som Karin Ahrland reagerade jag starkt när jag läste artikeln om de nya riktlinjerna från polisledningen i Stockholm och det sätt på vilket dessa hade uppfattats.

Sedan dess har jag fått signaler som tyder på att man kanske inte skall se detta som en liberalisering. I varje fall har jag fått ett klart besked från polisledningen i Stockholm att det inte var avsett som en liberalisering av synen på knarkklängning. Jag valde ändå att inte återkalla min fråga till statsrådet, för jag tycker att det är viktigt att tydligt få klargjort i Sveriges riksdag hur man skall se på de åtgärder som polisen har vidtagit. I och för sig kan det säkert vara bra med en decentralisering av handläggningen av sådana här ärenden, om det leder till att man faktiskt kan beivra flera ärenden och att flera knarkklängare, även av mindre format, kan åka fast. Men, herr talman, det är väldigt viktigt att inte en organisatorisk förändring uppfattas som ett uttryck för en liberalare syn på knarkklängning. Det kan nämligen få praktiska konsekvenser. Det får inte spridas en uppfattning att den här typen av narkotikabrott är mera tolererad av polis eller andra myndigheter, utan det måste tydligt klargöras att alla former av knarkklängning är ett väldigt allvarligt brott och att alla former av narkotikainnehav är någonting som måste beivras med full kraft. Därför tycker jag att det är viktigt att utnyttja det här tillfället att i denna kammare med full tydlighet slå fast detta faktum.

Anf. 33 Civilminister BENGT K Å JOHANSSON:

Herr talman! Mot bakgrund av de missuppfattningar som har uppkommit på grund av tidningsartiklarna tycker även jag att det var bra att denna fråga togs upp i riksdagen.

Det som står i tidningarna måste väl vara rätt, sade Karin Ahrland. Vi kanske inte alltid upplever det så. På den här punkten är det alltså fel. Om den nya ordning för hur man skall utreda frågorna om de decentraliseringssträvanden som finns inom Stockholmspolisen har uppfattats så, bör det väl nu vara utklarat att det inte förhåller sig på det sättet. Det finns inte någon som vill se lättare på narkotikabruk och missbruk som följd av denna hantering av utredningen inom Stockholmspolisen.

Slutligen vill jag till Karin Ahrland säga att jag själv har engagerat mig i sociala projekt i en förort till Stockholm. Man skall lokalt via olika typer av insatser komma åt narkotikamissbruk, även om det är mycket litet och sker på ett tidigt stadium.

Anf. 34 KARIN AHLAND (fp):

Herr talman! Jag har inte någon annan åsikt än civilministern när det gäller vad som är rätt eller fel i tidningarna. Vi har båda erfarenheter av att det kan vara än det ena och än det andra. Men det är viktigt att om något är fel skall man få det tillrättalagt.

Det är ganska allvarligt när hela Norrmalmspolisen har uppfattat situationen på ett annat sätt. Civilministern säger: "Straffrättskipningen, som ytterst ankommer på domstolarna, påverkas självfallet inte av hur narkotikaärendena fördelas och utreds inom polismyndigheten." Jag vill med bestämdhet påpeka för civilministern att detta inte alltid är så säkert. Det beror nämligen

på om polisen anser att en olaglig gärning har ett sådant straffvärde att man skall gå vidare med ärendet. Man kan ju lämna rapporteftergift, man kan masa på ärendet osv. Ärendet kanske inte kommer till domstolarna. Vi tycker att dessa ärenden *skall* komma till domstolarna.

Anf. 35 PÄR GRANSTEDT (c):

Herr talman! Jag tycker att det är bra med den ytterligare markering som civilministern har gjort här av hur detta skall tolkas. Jag förutsätter att detta kommer att uppfattas också av alla dem som det vederbör, dvs. både inom polisen – av dem som skall hantera denna situation i praktiska livet – och på andra håll.

Jag utgår från att civildepartementet följer hur denna reform kommer att verka i praktiken, så att det praktiska utfallet av reformen blir det som både civilministern och vi frågare önskar oss och som, efter vad jag förstår, polisledningen har tänkt sig. Utfallet bör alltså inte bli det som en del av dem som uttalade sig i pressen förra veckan befarar.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på fråga 1988/89:379 om ökade polisresurser för flygplatskontroller

Anf. 36 Civilminister BENGT K Å JOHANSSON:

Herr talman! Stig Bertilsson har frågat mig om jag är beredd att snabbt medverka till att löneomedel för vakanta polistjänster – i avvaktan på en permanent lösning – kan användas för flygplatskontrollen.

Den ständigt tilltagande internationella flygtrafiken har ökat behovet av flygplatskontroll. Polisens resurser för denna kontroll är numera hårt ansträngda. Senare tids händelser har ytterligare ökat belastningen för polisen.

Mot denna bakgrund är det, som jag redovisar i årets budgetproposition, nödvändigt att undersöka de alternativa möjligheter som finns för att tillgodose resursbehovet. Det som ligger närmast till hands är särskilda avgifter från flygplatshuvudmännen. Jag avser därför att ta initiativ till att det görs en analys av dessa frågor.

Jag kommer också inom kort att föreslå regeringen att löneomedel för vakanta polistjänster redan för innevarande budgetår får tas i anspråk för förstärkningar på det administrativa området. Dessa medel bör också kunna tas i anspråk för att i nuläget förstärka polisens flygplatskontroll.

Anf. 37 STIG BERTILSSON (m):

Herr talman! Jag vill tacka civilministern för svaret. Jag vill rakt ut säga att det är ett mycket bra svar. Sett i det korta perspektivet kommer det att avlasta polisen på ett befriande sätt.

Det problem som jag har aktualiserat visar hur det kan gå när den ena handen inte vet vad den andra gör. Man ger koncession för en ny flyglinje – det är naturligtvis mycket bra – samtidigt som man inte ser till att alla förutsättningar, inkl. säkerhetskontroll, kan klaras av på ett sätt som den

lokala polismyndigheten tycker är acceptabelt. Detta har hänt på flera håll, och problemet är inte nytt.

Det som fick mig att reagera var Trollhättan-Vänersborgs flygplats. Den 29 januari får man där en utrikeslinje till Köpenhamn. För den säkerhetskontrollen krävs det fem tjänster. I polisdistriktet har man redan i dag fem vakanser. I praktiken innebär det mer, eftersom det finns ledigheter, sjukdomar, deltidspensionering osv. Följden av denna utökning av verksamheten blir i praktiken ytterligare fem vakanser, eftersom man inte får något som helst resurstillskott för att klara den nya verksamheten. Jag kan försäkra civilministern att polisledningen i Trollhättan är mycket bekymrad, liksom den lokala polisstyrelsen, över hur man skall klara av detta. Polisstyrelsen har t.o.m. uttalat att man vägrar ställa sig bakom ett beslut som innebär så betydande nedskärningar, vilket det skulle bli i den övriga verksamheten.

Lika fullt har polisen i Trollhättan lagt fram ett förslag. För att klara denna situation tar man bort en av de två kvarterspoliser som finns i distriktet. Två av de fem brottsutredarna tas bort. En man från spaningsroteln och en från ordningspolisen tas bort. På så sätt klarar man situationen kortsiktigt. Men det är alldeles klart att detta inte är en långsiktig lösning. Högarna av outredda brott kommer att växa i Trollhättan i avvaktan på att man får en långsiktig lösning. Det är därför bra att civilministern har gett detta svar på den direkta frågan, och jag hoppas att den analys som är på gång när det gäller den långsiktiga lösningen kommer snabbare än till nästa budgetår.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på fråga 1988/89:348 om riksradios utlandssändningar

Anf. 38 Utrikesminister STEN ANDERSSON:

Herr talman! Birger Rosqvist har frågat utbildningsministern om han är beredd att medverka till att riksradios utlandssändning får fortsätta som tidigare för att bl.a. få bort det hot som nu finns för Antarktisexpeditionens isolering från kontakten med Sverige.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som skall svara på frågan.

Bakgrunden till frågan är att televerket och Sveriges Riksradio beslutat lägga ned försöksverksamheten med kortvågssändningar med s.k. SSB-teknik från Grimetonsändaren utanför Varberg.

Kortvågssändningar utnyttjas främst för utlandsradios behov. Det som sänds är vanligen utlandsprogrammet Radio Sweden. I försökssändningarna från Grimeton har emellertid främst riksradios Program 1 sänts ut. Sändningarna har haft till syfte att pröva en viss typ av SSB-teknik. Enligt televerket är syftet med försökssändningarna uppnått.

Televerket har vidare uppgivit att det fattats ett internationellt beslut om en fullständig övergång på sikt till en något annorlunda SSB-teknik än den som använts i Grimeton.

Enligt radiolagen (1966:755) avgör varje programföretag ensamt vad som skall förekomma i företagens sändningar. Radiolagen ställer bara vissa

allmänna krav på hur ett företag skall utöva sin sändningsrätt. Detsamma gäller vad som bestäms om programverksamheten i avtal mellan regeringen och företaget i fråga. När det gäller sändningarna till utlandet sägs i avtalet med Sveriges Riksradio att programmen skall ge utländsk publik och särskilt utlandssvenskarna möjlighet att få information om och upprätthålla kontakt med Sverige. Mer detaljerat än så är inte utlandsradiöns verksamhet reglerad.

Beslutet om att försökssändningarna med SSB-teknik skulle inledas 1976 och att Program 1 skulle sändas fattades sålunda inte av regeringen. När televerket och riksradiöns i höstas hade beslutat att lägga ned dessa sändningar fr.o.m. årsskiftet 1988/89, anmäldes detta till utbildnings- och utrikesdepartementen. Det rörde sig alltså om en information till departementen, och inte ett samråd, vilket inte heller kommer att ske mot bakgrund av vad jag tidigare sagt.

Jag kan alltså inte medverka till att utsändningen av riksradiöns Program 1 över Grimetonsändaren kan fortsätta. Enligt vad jag har inhämtat från riksradiöns är dock möjligheterna att på Antarktis få in Radio Swedens ordinarie utlandsprogram på kortvåg lika goda som möjligheterna att höra SSB-sändningarna hade varit. Någon risk att Antarktisexpeditionen genom nedläggningen av försökssändningarna kommer att isoleras kan alltså inte sägas föreligga.

Anf. 39 BIRGER ROSQVIST (s):

Herr talman! Jag ber att få tacka utrikesministern för svaret, som var både långt och utförligt.

Det är väl bara att konstatera att möjligheterna har blivit sämre när det gäller att på ett bra, enkelt och relativt störningsfritt sätt kunna lyssna på radiöns P 1-sändningar inom geografiskt stora områden av vår värld. Mottagningsförhållandena med SSB-teknik har varit utmärkta och betydligt bättre än med vanlig kortvåg. Dessutom har ju sändningstiden haft en helt annan omfattning. Därför har SSB-sändningarna varit mycket uppskattade.

Många av våra landsmän som befinner sig på södra halvklotet hade vant sig vid att lyssna på det utbud av program som finns i radiöns P 1, t.ex. sportreportage, kulturprogram, religiösa program och litet mer djuplodande analyser av dagliga händelser i vårt land och annorstädes. Det är beklagligt att dessa sändningar som man vant sig vid inte fick fortsätta.

När det gäller Antarktisexpeditionen hann den vara i sitt expeditionsområde i ca en vecka när sändningarna upphörde. Expeditionen har för avsikt att lämna Antarktis i mitten av mars. För min del är jag ganska säker på att de 12-åriga s.k. försökssändningarna från SSB-sändaren i Varberg med utsändning av P 1 hade blivit uppskattade nere hos våra svenskar bland glaciärer och isberg i en av vår jords verkliga utmarker, bland snö och pingviner. Därför kunde man ha fortsatt med åtminstone en tio veckors förlängning av den försöksverksamhet som hade pågått i 12 år och som slagit väl ut så länge den varade.

Överläggningen var härmed avslutad.

Om luftburna sjuktransporter

Anf. 40 Socialminister GERTRUD SIGURDSEN:

Herr talman! Olle Östrand har frågat mig när förhandlingarna mellan staten och Landstingsförbundet om luftburna sjuktransporter är avslutade och när regeringen kommer att överlämna ett förslag i ärendet till riksdagen.

Den 20 november 1987 besvarade jag en interpellation (1987/88:75) av Olle Östrand i samma fråga. En departemental arbetsgrupp arbetade då med att förverkliga intentionerna i 1987 års försvarsbeslut att öka kapaciteten med helikoptrar för sjuktransporter i krig under förutsättning dels att fredsmässiga behov kunde tillgodoses, dels att sjukvårdshuvudmännen var beredda att medverka i samma utsträckning som staten. Arbetsgruppen redovisade i februari 1988 sitt uppdrag i rapporten (Ds 1988:9) Helikoptrar för sjuktransporter.

Vid beredningen av arbetsgruppens förslag har det ännu inte varit möjligt att finna en ekonomiskt försvarbar lösning som samtidigt täcker behoven av helikoptrar för sjuktransporter såväl i krig som i fred.

Jag kan nämna att rikskontrollverket hösten 1988 i en revisionsrapport om hälso- och sjukvården i krig ansett, att eftersom i en krigssituation behovet av sjuktransporter med helikopter är störst inom försvarsmakten, bör det prövas om anskaffningen tills vidare endast skall göras inom försvarsmaktens sjukvårdsorganisation. Av det jag här sagt framgår att frågan bereds i regeringskansliet.

Det är min avsikt att föreslå regeringen att återkomma till riksdagen så snart underlag för ett ställningstagande föreligger i frågan.

Anf. 41 OLLE ÖSTRAND (s):

Herr talman! Jag måste säga till socialministern att jag är ytterst besviken över svaret. Min fråga var: När är förhandlingarna avslutade och när kommer regeringen att överlämna ett förslag i ärendet till riksdagen? Som svar får jag då att ärendet bereds inom regeringskansliet. Jag anser det vara något märkligt att man aldrig kan komma till skott när det gäller frågan om luftburna sjuktransporter. Denna fråga har behandlats i riksdagen under hela 1980-talet.

I ett av försvarsutskottets betänkanden från 1985 anförde man i anledning av motioner från mig och Sten-Ove Sundström att det inte kunde anses som tillfredsställande att frågan om sjuktransporter med helikopter under så lång tid bearbetats utan resultat. Utskottet begärde en redovisning för riksdagen, men någon sådan redovisning gavs inte.

När försvarsbeslutet fattades våren 1987 anförde ett enigt försvarsutskott att det var med yttersta tvekan man ansåg sig kunna föreslå riksdagen att avvakta ytterligare överväganden när det gällde frågan om luftburna sjuktransporter. I samma beslut framhölls också vikten av att frågan om beredskapen med försvarets tunga helikoptrar i Norrland för medverkan i räddningstjänst och sjuktransporter under kvällar, nätter och helger fick sin lösning. Men ingenting av detta har förverkligats.

Jag tycker att det på något sätt är nonchalant mot riksdagsbeslutet att förhålla frågan så som man tyvärr har gjort. För mig är det naturligtvis

fullständigt oacceptabelt att frågan behandlas så här. Med andra ord: Socialministern, jag kommer inte att nöja mig med detta.

Prot. 1988/89:53
19 januari 1989

*Om trafikolyckornas
sociala följder*

Anf. 42 Socialminister GERTRUD SIGURDSEN:

Herr talman! På dessa frågor om, när osv. som Olle Östrand ville ha svar, kan jag naturligtvis inte svara, eftersom beredningsarbetet inte är klart. Det tycker jag att Olle Östrand borde förstå.

I mitt svar har jag hänvisat till rapporten från den departementala arbetsgruppen, där det bl.a. står att när det gäller kostnaderna förutsätts det att sjukvårdshuvudmännen är beredda att medverka i samma utsträckning som staten. Olle Östrand vet att intresset bland landstingen i det här landet varierar. Intresset är mycket stort i Stockholm, Gotland och i landstingen i Norrland medan det är svalare i södra delen av landet.

Olle Östrand undrade varför man aldrig kan komma till skott, men som Olle Östrand mycket väl förstår är detta inte bara en fråga för regeringen, utan det är också en fråga om att komma fram till en lösning med landstingen. Detta är inte ett sätt för regeringen att förhålla denna fråga. Sådana här förhandlingsuppdrag tar sin tid, och – som sagt – orsaken till detta beror inte enbart på regeringen.

Anf. 43 OLLE ÖSTRAND (s):

Herr talman! Jag kan naturligtvis förstå detta, men en negativ inställning från Landstingsförbundet får inte innebära att detta problem aldrig får sin lösning. Vi har ju arbetat med den här frågan under tio års tid.

Alla är överens om att de luftburna transporterna med helikoptrar inte fungerar tillfredsställande i Sverige. Däremot fungerar de mycket tillfredsställande i bl.a. Schweiz, Västtyskland och Norge. I dessa tre länder har man i detta avseende en mycket god beredskap – en beredskap som fungerar dygnet runt, året om. Eftersom det – såvitt jag kan förstå – ändå är regering och riksdag som har det yttersta ansvaret för att även denna fråga får sin lösning, måste man antingen öka trycket på Landstingsförbundet eller också – rätt sagt – köra över Landstingsförbundet.

Överläggningen var härmed avslutad.

13 § Svar på fråga 1988/89:364 om trafikolyckornas sociala följder

Anf. 44 Kommunikationsminister SVEN HULTERSTRÖM:

Herr talman! Birger Schlaug har frågat socialministern om vad hon ämnar göra åt trafikolyckornas sociala följder. Frågan har överlämnats till mig för besvarande.

Jag vill inleda med att framhålla att vi självklart måste nedbringa antalet olyckor. Av de mer än 5 500 personer som årligen skadas svårt i trafiken får – som Birger Schlaug säger – många allvarliga men, som minskar individens livskvalitet kanske för all framtid.

Regeringen är oroad över den ökning av antalet dödade och skadade som rapporterats. Insatserna från olika håll har dock ökat lokalt och regionalt.

Regeringen föreslår i budgetpropositionen att bl.a. polisens hastighetsövervakning förstärks med 5 milj. kr. för apparatur till automatisk övervakning. Men minst lika viktigt är att få till stånd en bred folklig mobilisering för en säkrare trafik.

Regeringen har i den trafikpolitiska propositionen uppmärksammat rehabiliteringsfrågorna och har angivit att trafiksäkerhetsrådet bör arbeta med dessa frågor.

Landstingen har till trafiksäkerhetsrådet lämnat en första rapport som tyder på ett behov av att förstärka insatserna. Jag räknar med att trafiksäkerhetsrådet i sitt trafiksäkerhetsprogram skall belysa dessa frågor.

Landstingen, kommunerna, arbetsmarknadsmyndigheterna, försäkringskassorna och fristående patientföreningar gör redan i dag ett viktigt arbete.

Den statliga rehabiliteringsberedningen har sett över samhällets rehabiliteringsresurser. Utredningen prövar förutsättningar att förbättra samordningen av rehabiliteringsåtgärderna och ersättningen under rehabiliteringstiden. Utredningen är nu på remiss. En viktig reform som beslutats av riksdagen handlar om rätten till ledighet för att vårda svårt sjuka anhöriga med ersättning från sjukförsäkringen. Reformen träder i kraft den 1 juli 1989.

Samhället kan och bör ge sitt stöd till människor som drabbas av trafikolyckor. Lika viktigt är de anhörigas och andra medmänniskors sociala och mänskliga stöd.

Anf. 45 BIRGER SCHLAUG (mp):

Herr talman! Jag hade helst velat ha en debatt med socialministern, men det gick tydligen inte. Min fråga var: Vad vill regeringen göra för att minska de sociala följderna av trafikolyckorna? Svaret är: Mer pengar till landstingen, mer pengar till kommunerna, mer pengar till försäkringskassorna, mer pengar till arbetsmarknadsmyndigheterna för att klara av de sociala följderna av bilismen, som redan i dag kostar 15 000 milj. kr. Hur mycket får bilismen kosta, den bilism som ökar med 5 % varje år?

Detta är ett socialt problem. 750 personer dör varje år direkt i trafikolyckor, 5 500 personer skadas. På tio år är det 55 000 människor som mer eller mindre lemlästas eller dör. Det innebär att 250 000 människor – familjer, andra anhöriga och vänner – indirekt berörs på något sätt. Samtidigt satsar regeringen och en majoritet i denna församling på ökad bilism, som om vi inte hade nog bilism redan i dag.

Uppgiften 15 000 milj. kr. kommer från trafiksäkerhetsverket. Thomas Lekander, som arbetar på trafiksäkerhetsverket, hävdar att huvudorsaken till de enorma kostnaderna, till de sociala problemen och till det ökade antalet olyckor är den ökande bilismen. Både av miljöskäl och av sociala skäl måste alltså bilismen minska. Det svar jag fick var att man skall satsa mer pengar för att åtgärda problemen. Medicinera, medicinera, medicinera! Är det inte dags att åtgärda själva problemet någon gång?

Jag skulle vilja fråga om statsrådet delar Lekanders uppfattning. Detta med hastighetsövervakning är väl bra, men vore det inte lika bra att man sänkte hastigheterna till 90 resp. 70 km i timmen? Det skulle leda till att många tusen människor räddades ur den här situationen.

Anf. 46 Kommunikationsminister SVEN HULTERSTRÖM:

Herr talman! Vi behöver inte ägna tid åt att beskriva de svåra följderna av trafikolyckorna. Vi är också överens om att olika åtgärder behöver vidtas för att begränsa antalet trafikolyckor. Förra året hade vi något som av en del uppfattades som ett trendbrott, då vi fick en minskning av antalet dödsolyckor i trafiken. Men eftersom vi samtidigt har haft en trafikökning har siffrorna nu åter tyvärr vänts åt fel håll. Därför menar vi att ytterligare åtgärder måste vidtas. Det handlar då inte bara om det exempel som jag nämnde med en bättre hastighetsövervakning, utan det har också aviserats åtgärder när det gäller t.ex. körkort för att framför allt ingripa mot de höga hastigheterna, som ju ofta är orsaken till att olyckorna blir svårartade.

Det är klart att jag kan hålla med Birger Schlaug om att en dämpning av bilismen effektivt skulle bidra till att minska antalet trafikolyckor. Vad jag däremot protesterar mot är att regeringen skulle ha fattat beslut som innebär att den arbetar för en ökad bilism. Några sådana beslut kan jag inte påminna mig. Det är tvärtom önskvärt med en viss dämpning. Den ökade bilism vi har fått är väl ett uttryck för att den ekonomiska aktiviteten i samhället är hög. Då använder man en del av sina pengar till att köpa bil. Men det får som sagt inte hindra oss från att vidta effektiva åtgärder för att få en så säker trafik som möjligt.

Anf. 47 BIRGER SCHLAUG (mp):

Herr talman! Jag tycker det är intressant att kommunikationsministern säger att vi måste dämpa bilismen. Innebär det att vi faktiskt också skall minska bilismen? Ställer statsrådet rent av upp på en 25-procentig minskning fram till 1995, inte minst av miljöskäl utan också av sociala skäl?

Regeringen gör ingenting för att öka bilismen, hävdade kommunikationsministern. Det var väl ändå en våldsam överdrift, eller underdrift beroende på hur man ser det. Bensinpriserna ligger internationellt sett fruktansvärt lågt i vårt land. Järnvägen stympas. Öresundsbron kanske ni tänker bygga. Då blir det mer bilism. Motorvägen på västkusten är ett annat exempel. Den ena miljarden efter den andra satsas på ökad bilism. Det är självklart att vi då också får ökad bilism – jag lovar er det.

Anf. 48 Kommunikationsminister SVEN HULTERSTRÖM:

Herr talman! Man kan alltid diskutera orsak och verkan, men jag kan försäkra Birger Schlaug, att om han kommer ner till västkusten och träffar läkarna vid Uddevalla lasarett, kommer de att ur trafiksäkerhetssynpunkt understryka vikten av att få bättre vägar på den sträckning som är aktuell just för att få ner trafikolyckorna. Oavsett vilken nivå vi hamnar på är det naturligtvis viktigt att få en så säker trafik som möjligt. Det finns emellertid inte några enkla lösningar för att åstadkomma detta. Jag tror inte att vi skall beklaga oss alltför mycket, även om det är mycket kvar att göra, eftersom Sverige vid internationella jämförelser trots allt ligger hyggligt till även på detta område. Men vi måste naturligtvis motverka den ökning av olyckorna som har skett. För att göra det finns det alltså ett rätt omfattande program.

Anf. 49 BIRGER SCHLAUG (mp):

Herr talman! Beträffande Scandinavian Link-delen vore det bättre att förbättra vägen norr om Uddevalla, men det var inte Volvo intresserat av, och därför är tydligen inte heller regeringen intresserad av det, åtminstone inte i första vändan. Det är inte söder om Uddevalla som problemen finns – det vet statsrådet mycket väl.

Måste bilismen öka? Nu säger statsrådet att regeringen vill arbeta för att minska den. Hur skall det gå till? Tala om hur det konkret skall gå till! Ökade satsningar på motorvägar minskar trafikolyckorna, säger statsrådet. Men hur är det med tillfarterna? Man ökar ju bilismen genom att satsa så enormt mycket på motorvägar. Kostnaderna för den här lilla vägstubben på västkusten är snart uppe i 1 miljard kronor.

Överläggningen var härmed avslutad.

14 § Svar på fråga 1988/89:369 om järnvägslinjen Sundsvall–Långsele

Anf. 50 Kommunikationsminister SVEN HULTERSTRÖM:

Herr talman! Roy Ottosson har frågat mig om regeringen är beredd att ompröva beslutet att göra banan Sundsvall–Långsele till länsjärnväg och att göra någon särskild insats för att utveckla järnvägstrafiken på den aktuella banan.

Indelningen av järnvägsnätet i stomjärnvägar och länsjärnvägar har skett utifrån dagens trafikefterfrågan. De järnvägar där trafiken huvudsakligen är av lokal och regional karaktär har därvid förts till länsjärnvägsnätet. Avgränsningen kommer att följas upp successivt, och förändringar i trafikmönstret och resenärernas efterfrågan kan leda till en omprövning av nuvarande indelning.

1988 års trafikpolitiska beslut innebär att planering och prioritering av investeringar på länsnivå i vägar, länsjärnvägar och kollektivtrafikanläggningar skall ske samordnat och på samhällsekonomiska grunder. Det är länsstyrelserna som svarar för dessa avvägningar.

Mot denna bakgrund är jag för närvarande inte beredd att föreslå någon åtgärd med anledning av Roy Ottossons fråga.

Anf. 51 ROY OTTOSSON (mp):

Herr talman! Jag ber att få tacka statsrådet för svaret. Tyvärr fick jag inte höra det som jag ville höra. Just den ifrågavarande järnvägsstubben förbinder ostkustbanan med norra stambanan. Den går igenom tre städer: Härnösand, Kramfors och Sollefteå. Det är också de tre städernas enda järnvägsförbindelse. Järnvägsbiten har alltså inte någon lokal karaktär. Det rör sig också om en elektrifierad järnväg, som det har satsats en del utrustning på tidigare.

Till följd av de ifrågavarande åtgärderna kommer järnvägen sannolikt att läggas ned om några år. Det kommer att ske i två steg. På länstrafikhåll kommer man att pröva om det finns intresse för järnvägstrafiken, och då

finner man sannolikt att buss föredras, vilket är det normala. Det finns också vissa skäl att föredra buss. Man får nämligen inte köra särskilt fort på banan i fråga, och den rullande materiel som finns tillgänglig till rimliga priser kan inte konkurrera särskilt bra med busstrafiken. Det skulle alltså behöva göras särskilda insatser om busstrafiken skulle kunna konkurrera på ett bra sätt.

Läggs persontrafiken ned, kommer sannolikt också godstrafiken att läggas ned. Godset skulle ensamt bli kvar, och det rör sig för närvarande bara om två turer om dagen från vartdera hållet. Sedan skulle hela järnvägen läggas ned. Då har reformen att överföra det hela till länsjárnväg egentligen bara varit ett sätt att lägga ned järnvägstrafiken.

Går man i stället den andra vägen och gör en satsning kan man utveckla trafiken. Det finns ett stort befolkningsunderlag. Man håller på att få ett snabbtåg upp till Sundsvall, och då blir det mycket förmånligare för människor som bor i Härnösand och Kramfors att använda sig av just järnvägen. Satsar man dessutom på en utbyggnad norrut – det finns ju en del önskemål i de nordligaste länen om en utbyggnad av ostkustbanan – utgör ju det här den första länken i utbyggnaden. Det är därför angeläget att man gör någonting. Jag kan bara beklaga att statsrådet inte har en mera positiv syn på den här järnvägsbanan.

Överläggningen var härmed avslutad.

15 § Svar på fråga 1988/89:370 om bidraget till persontrafiken på länsjárnvägarna

Anf. 52 Kommunikationsminister SVEN HULTERSTRÖM:

Herr talman! Roy Ottosson har frågat mig dels om regeringen är beredd att pröva att binda bidraget till persontrafiken på länsjárnvägarna till just järnvägstrafik, dels om man kan tänka sig extra utvecklingsbidrag till persontrafiken på länsjárnvägarna.

Genom riksdagens trafikpolitiska beslut förra våren fastställdes ansvaret för den lokala och regionala trafiken. En grundtanke vid ansvarsfördelningen var att trafikbeslut skall fattas i så decentraliserade former som möjligt. Länen har därför själva fått möjlighet att fritt bestämma hur såväl trafikbidrag som investeringsanslag skall användas. Jag tycker fortfarande att lokala och regionala trafikbeslut bäst fattas av dem som berörs av trafiken, dvs. i länet. Jag är därför inte beredd att föreslå en omprövning av bidragsreglerna.

Som Roy Ottosson frågar kan man dock tänka sig utvecklingsbidrag för att främja en miljövänlig trafikutveckling. I det trafikpolitiska beslutet ingick därför också en satsning med 100 milj. kr. för att utveckla kollektivtrafiken genom att bl.a. ta fram en ny lätt motorvagn, anpassad för lokal och regional järnvägstrafik.

Prot. 1988/89:53
19 januari 1989

Om bidraget till persontrafiken på länsjärnvägarna

Anf. 53 ROY OTTOSSON (mp):

Herr talman! Jag ber att få tacka statsrådet för svaret, som ansluter till den förra frågan. Det här gäller emellertid litet mera generellt: hur man lägger ut bidrag till länsjärnvägarna. Det hela läggs i en pott, där länsstyrelsen mycket väl kan använda pengarna för busstrafik i stället. Det blir i praktiken egentligen ett nedläggningsbidrag. Talet om att ge 100 milj. kr. till kollektivtrafiken för att man bl.a. skall kunna ta fram en ny lätt motorvagn låter ju vackert. Men pengarna räcker inte långt med tanke på behoven, om man verkligen menar allvar med målen i det trafikpolitiska beslutet från förra året: en mera miljövänlig och energisnål trafik med utbyggnad av järnvägstrafiken. I själva verket tar flyget över mycket av den persontrafik som det här är fråga om. Flyget byggs ut mycket snabbare, eftersom investeringsramarna är mycket bättre.

Man måste skilja på de två anslagen, och man måste göra en medveten satsning på länsjärnvägarna, om man menar allvar med att det skall finnas möjligheter att utveckla. Jag vill hävda att det som regeringen nu gör är att lägga ned järnvägar i smyg. Man låter länstrafikbolagen lägga ned i stället för att själv göra det. Det har blivit en ny metod. Jag är rädd för att vi därför om några år kommer att få uppleva en av de största järnvägsnedläggningarna i Sverige på mycket länge. Jag vill fråga statsrådet om regeringen verkligen har för avsikt att låta lägga ned järnvägarna, om det är detta som är det egentliga målet, eller om man är beredd att aktivt bidra till en offensiv utveckling, så att vi får bättre järnvägstrafik i Sverige. Därmed skulle också biltrafiken kunna minska, något som statsrådet i debatten med Birger Schlaug sade sig vilja verka för. Såvitt jag har kunnat se står det ingenting om detta i propositionen, men det skulle vara bra om statsrådet har det önskemålet. Men är man beredd att satsa?

Anf. 54 Kommunikationsminister SVEN HULTERSTRÖM:

Herr talman! När Roy Ottosson för andra gången säger att beslutet om uppdelning av järnvägsnätet är ett nedläggningsbeslut vill jag protestera. Man är inte överallt i full färd med att avveckla lokala järnvägar. Det görs trafikutredningar i länen och dessa utredningar blir vägledande för vilken roll järnvägen skall spela i de lokala och regionala trafiksystemen. Exempel finns också på ganska kraftiga satsningar. I början av denna månad görs en sådan satsning i Västmanlands län. En viktig sak är att vi i det trafikpolitiska beslutet framhöll att vi skall satsa på järnvägen där denna har framtidsförutsättningar. Det framhölls också att staten skall ta ansvar för den trafik som är av nationellt eller internationellt intresse, medan länstrafikbolagen och kommunerna kan ta ansvar för den trafik som är av lokalt och regionalt intresse. Jag tror att detta är en förnuftig ordning, eftersom jag tror att de bästa besluten fattas av dem som är direkt berörda. Alla beslut, Roy Ottosson, måste inte fattas i Stockholm av riksdag och regering. Det finns faktiskt en hel del sunt förnuft också ute i länen och i kommunerna. Där kan man nog själv från fall till fall avgöra hur man vill lägga upp sin trafik.

Anf. 55 ROY OTTOSSON (mp):

Herr talman! Visst har man mycket sunt förnuft i landets kommuner och län. Men det gäller uppläggningsen, som inte innebär litet extra till omställning för att man skall kunna få fart på trafiken på länsjärnvägarna. Genomgående karakteriseras länsjärnvägarna av att vara trafiksvaga. I många fall rör det sig kanske om äldre banor. Det behövs ganska stora investeringar för att man skall kunna få en bra trafik och verkligen kunna konkurrera med t.ex. vägtrafiken.

Visst har man sunt förnuft och kan räkna ut att man kommer att förlora på det här. Bidragen skulle kunna användas till annat, t.ex. buss. Det är just det som jag varnar för. Jag menar att det här är fråga om en omställning då staten måste gå in och hjälpa till, så att det blir fart på utvecklingen och så att folk inte börja köra bil i stället eller tar flyget. Då skulle vi ju få större miljöproblem från trafiken, osv. Regeringen för alltså fram ett dubbelt budskap: man säger att man skall göra både det ena och det andra, medan man i själva verket gör bara det ena, nämligen satsar på vägtrafiken och flyget.

Överläggningen var härmed avslutad.

16 § Svar på fråga 1988/89:380 om trafikförbindelserna med Blekinge

Anf. 56 Kommunikationsminister SVEN HULTERSTRÖM:

Herr talman! Karl-Gösta Svenson har frågat mig om vilka åtgärder regeringen ämnar vidta för att förbättra förhållandena inom kommunikationsområdet i Blekinge.

Ett av målen med den trafikpolitik som riksdagen fattade beslut om förra året innebär att transportsystemet skall byggas upp så att det bidrar till regional balans. För att uppnå detta mål antog också riksdagen en rad förslag till åtgärder inom transportsektorns olika delar.

Ett av dessa beslut innebär att staten skall kunna köpa sådan järnvägstrafik på stomnätet som SJ inte bedriver av kommersiella skäl men som bedöms som regionalpolitiskt betydelsefull. Den nyligen träffade överenskommelsen mellan transportrådet och SJ innebär bl.a. att i enlighet med detta fyra dagliga turer på Blekinge kustbana kan tryggas under trafikåret 1989/90.

Vad beträffar flygtrafiken grundas Linjeflygs turutbud på trafikunderlaget i olika relationer.

Beträffande vägarna i Blekinge kommer enligt vägverkets nuvarande planer att under den närmaste femårsperioden göras investeringar i länet för sammanlagt 225 milj. kr., varav enbart för riksvägarnas del 125 milj. kr.

Slutligen vill jag också nämna att regeringen har tillsatt en regionalpolitisk kommitté som förväntas avge sitt betänkande i vår. Enligt vad jag erfarit är ett av de områden som kommittén särskilt studerar sydöstra Sverige.

Anf. 57 KARL-GÖSTA SVENSON (m):

Herr talman! Jag tackar kommunikationsministern för svaret.

Goda kommunikationer är A och O för utvecklingen i olika regioner, och staten har ansvar för att man i alla landets regioner har tillgång till bra kommunikationer. Vad Blekinge beträffar kunde jag ha gjort listan med avlödade åtgärder större. Jag tror nog att Blekinge har kommunikationer som är bland landets sämsta. Vi accepterar inte längre den njugghet och nonchalans som staten visat prov på under en följd av år.

Investeringsmedel behövs i stor utsträckning, vill jag påstå, och i första hand för att upprusta Blekinge kustbana och E 66. Regeringen måste ta sitt ansvar för att kustbanan även framdeles skall tillhöra stomjärnvägsnätet. Riksdagens beslut i detta avseende måste ligga fast. Den relativa försämring som kommunikationerna i Blekinge under en följd av år fått vidkännas måste i grunden ändras. Det är förnedrande och en nonchalans utan like att man drar in sovvagnsförbindelserna, vilket skall ske den 28 maj. Det krävs omgående stora satsningar för att kommunikationstrådet åter skall spira i Sveriges trädgård.

Jag vill fråga om kommunikationsministern redan i dag kan utlova att sovvagnsförbindelserna bibehålls även efter den 28 maj. Jag förutsätter att kommunikationsministern delar min uppfattning att riksdagens beslut om Blekinge kustbana skall ligga fast, vilket i förlängningen måste betyda att banan skall upprustas.

Anf. 58 Kommunikationsminister SVEN HULTERSTRÖM:

Herr talman! Det beslut som fattades här i riksdagen i våras, och som även den moderata gruppen stod bakom, innebar att regeringen och riksdagen inte längre skall ge anvisningar om vilka turer som SJ skall köra i varje enskilt fall. Det har SJ riksdagens bemyndigande att bestämma självt. När det gäller hur många sovvagnar som skall gå och hur många turer det skall vara har vi alltså en stor riksdagsmajoritet bakom oss då vi säger att detta skall SJ kunna besluta om självt.

När Karl-Gösta Svenson talar allmänt om Blekinges kommunikationer och behovet av investeringar, så kan jag väl säga att jag vet att sådana önskemål finns. Men det var nog mot den bakgrunden tur att inte de moderata förslagen gick igenom i riksdagen när vi behandlade järnvägspolitiken, för då hade vi på samtliga punkter haft betydligt mindre investeringsmedel och underhållsmedel till järnvägstrafiken över huvud taget. De moderata förslagen innebar drastiska nedskärningar, och hade de genomförts så hade det verkligen blivit en omfattande järnvägsdöd i det här landet – säkerligen också omfattande Blekinge kustbana.

Anf. 59 KARL-GÖSTA SVENSON (m):

Herr talman! Det är socialdemokraterna som sitter i regeringen, och staten har ett ansvar för att vi i alla regioner skall få bra kommunikationer. Regeringen har i det här fallet ett ansvar för att Blekinge, liksom alla andra län som har långa avstånd till Stockholm, har sovvagnsförbindelse med vår huvudstad – Stockholm. Det är en oerhörd svaghet för ett län att den sovvagnsförbindelsen skall försvinna. Och det är regeringens ansvar att

omgående åtgärda detta, så att vi undviker den försämring i vår region som kommer att inträffa den 28 maj om inget initiativ tas från kommunikationsministerns sida.

Prot. 1988/89:53
19 januari 1989

*Om åtgärder mot viss
postbefordran med
lastbil*

Överläggningen var härmed avslutad.

17 § Svar på fråga 1988/89:382 om åtgärder mot viss postbefordran med lastbil

*Om ostkustbanan och
västkustbanan*

Anf. 60 Kommunikationsminister SVEN HULTERSTRÖM:

Herr talman! Mot bakgrund av att postverket transporterar en del av postmängderna med lastbilar mellan järnvägsstationer som har frekvent tågtrafik har Gösta Lyngå frågat mig om jag planerar att göra något åt detta.

En av postverkets uppgifter är att på ett snabbt och säkert sätt distribuera försändelser inom hela landet. Postverket anlitar tåg, lastbilar och flyg för att klara detta och får självt besluta vilka transporter som skall användas. Enligt postverket svarar järnvägen i dag för ungefär hälften av posttransporterna.

Anf. 61 GÖSTA LYNGÅ (mp):

Herr talman! Jag får tacka kommunikationsministern för informationen. Jag kan inte gärna tacka för svaret på frågan, för frågan var ju: Vad planerar kommunikationsministern att göra åt det hela? Det fick jag alltså inget svar på.

Men kan man inte försöka läsa mellan raderna? Mellan raderna står ingenting, och det kanske var svaret – att han inte planerar att göra någonting åt situationen.

Nu skall jag, i stället för att klaga över detta, säga vad jag hade hoppats att få till svar. Jag hade hoppats att få svaret: Ja, jag skall i mina instruktioner till postverket också inkludera att man inte bara skall tänka på snabbhet och säkerhet utan också ta miljöhänsyn när man väljer befordringsmedel. När det går tåg mellan två stationer, snabbt och säkert, då skall tåg användas och inte dieseldrivna lastfordon eller flyg – om det nu inte går mycket, mycket snabbare med flyg, men det gör det ju inte alltid i samband med postbefordran.

Överläggningen var härmed avslutad.

18 § Svar på frågorna 1988/89:368 och 383 om ostkustbanan och västkustbanan

Anf. 62 Kommunikationsminister SVEN HULTERSTRÖM:

Herr talman! Roy Ottosson har frågat mig om regeringen är beredd att under innevarande år skjuta till medel för upprustning av ostkustbanan. Avsikten med en sådan upprustning skulle enligt Roy Ottosson vara att möjliggöra en snabbare tågförbindelse mellan Stockholm och Sundsvall. Hans Leghammar har frågat mig om jag vill medverka till att banverkets

ursprungliga planering avseende västkustbanans utbyggnad till dubbelspår följs.

Eftersom båda frågorna gäller banverkets investeringsplanering har jag valt att besvara dem i ett sammanhang.

Enligt den av riksdagen nyligen beslutade ansvarsfördelningen inom järnvägsområdet ankommer det på banverket att besluta i fråga om enskilda järnvägsprojekt. Detta innebär att det är banverket som utifrån samhällsekonomiska bedömningar och inom ramen för tillgängliga medel skall prioritera mellan olika järnvägsprojekt.

Vid banverket pågår arbetet med att utforma en långsiktig plan för järnvägsinvesteringar. Denna plan får utvisa när det kan bli aktuellt med upprustning av ostkustbanan och fortsatt dubbelspårsutbyggnad på västkustbanan.

Anf. 63 ROY OTTOSSON (mp):

Herr talman! Jag ber att få tacka statsrådet för svaret, som innebär att detta är någonting som ankommer på banverket ensamt.

Det är kanske inte fullt så enkelt. Det är ju riksdagen som bestämmer hur mycket banverket får att röra sig med. Man kan också härifrån – och antagligen även från regeringen – styra hur man skall betrakta dessa olika satsningar.

Man säger att det skall vara samhällsekonomiskt lönsamt. Då är det ju ofta prognoser om hur framtiden skall se ut som styr. Det finns fixa idéer om att framtidens transportmedel är vissa och inte andra. Och vi vet ju att de styrande prognoserna innebär att man skall koncentrera Sverige till ett bälte mellan Stockholm och Göteborg och längs västkusten, och resten skall man i stort sett låta förfalla. Fixa idéer om att man i stort sett skall satsa på flyg- och biltrafik och ingenting annat – det är vad som styr, tyvärr.

Därför är det viktigt att från riksdagen och från regeringen markera att här gäller det att verkligen satsa på t.ex. ostkustbanan upp till Sundsvall, i första ledet. Vi vet att detta är samhällsekonomiskt lönsamt. Så sent som i dag gavs det en information här i riksdagen om hur pass lönsamt detta är.

Men det krävs då att banverket får investeringsmedel. Och det handlar inte om särskilt mycket pengar – ca 200 milj. kr. för att få ned restiden mellan Sundsvall och Stockholm med en timme.

Med betydligt mindre pengar, kanske 20–30 milj. kr. på sträckan Uppsala–Gävle, lär restiden kunna förkortas med uppemot en halvtimme. Från SJ:s sida har man förklarat sig beredd att köra snabbare. SJ:s tåg kan nämligen gå mycket fortare än som i dag är fallet. Det är banan det hänger på.

De vore således mycket värdefullt om kommunikationsministern kunde göra en markering här – t.ex. om att man skall satsa på just den här aktuella sträckningen. Det är viktigt, eftersom konkurrensen från flyget är mycket hård. Dessutom kommer flyget att bygga ut sin verksamhet i Sundsvall inom loppet av två år. Sedan har tåget bokstavligen gått.

Anf. 64 HANS LEGHAMMAR (mp):

Herr talman! Jag ber att få tacka för svaret från kommunikationsministern. Jag tycker att det här är en trovärdighetsfråga för regeringen, om man nu verkligen vill minska vägtrafiken till förmån för den rälsbundna trafiken. På västkusten finns kanske landets värsta miljöproblem när det gäller kommunikationerna. Det är därför viktigt att västkustbanan mycket snabbt blir utbyggd. Här riskerar vi ju annars ett uppehåll.

I min fråga till kommunikationsministern har jag citerat vad banverkets generaldirektör säger om problematiken där nere. Han hävdar alltså att banverket av begärda 180 milj. kr. för ytterligare en etapp bara får 25 miljoner för att slutföra pågående arbete.

Jag frågar kommunikationsministern rakt på sak: Är generaldirektörens uppgifter felaktiga eller är det sant att han inte har fått de begärda miljonerna för vidare satsningar på västkusten?

Anf. 65 Kommunikationsminister SVEN HULTERSTRÖM:

Herr talman! Så sent som i maj förra året beslutade ju riksdagen om utökade anslag för järnvägsinvesteringar. Banverket bildades den 1 juli i fjol och skall nu göra sin första investeringsplan grundad på de utökade anslag som riksdagen alltså har beslutat om. Att redan innan man ens har hunnit göra sin första investeringsplan bevilja ytterligare utökade anslag kan inte vara motiverat ur någon synpunkt.

På frågan om banverkets chef har rätt när han säger att man önskat ytterligare 180 milj. kr. för en utbyggnad av västkustbanan vill jag svara att han naturligtvis har det, i den meningen att banverket ville ha ytterligare anslagsökningar för att kunna arbeta vidare. Men jag tror knappast att man från banverkets sida har räknat med att det skulle ske i den här takten. När vi väl har fått banverkets investeringsplan får vi göra en bedömning med hänsyn tagen till de prioriteringar som man gör.

I olika uttalanden tidigare har man från detta nybildade banverks sida sagt att både västkustbanan och ostkustbanan upp till Sundsvall bedöms ha hög prioritet. Jag tror därför att insatser kommer att göras beträffande båda dessa banor även framöver. Men när det gäller den takt i vilken det hela skall ske vill jag framhålla att det faktiskt är banverket och inte regeringen som lägger fram förslag därom.

Anf. 66 ROY OTTOSSON (mp):

Herr talman! Anledningen till att jag har framställt denna fråga är banverkets besked om att man inte planerar att ha med nämnda satsningar i investeringsplanen. Anslagna medel kommer inte att räcka till under de närmaste tre åren. Det finns alltså inte tillräckligt med pengar just när det gäller ostkustbanan och när det gäller att ge denna snabbtågstandard. Ändå trycker SJ på. Man säger sig vara beredd att köra snabbare. SJ har utrustning och vill, som sagt, köra snabbare. Från SJ:s sida inser man att det gäller att vara ute i tid och att kunna konkurrera. Om två år kommer flygplatsen i Sundsvall/Härnösand att vara utbyggd och då kommer trafiken att styras den vägen. Därefter blir det mycket svårt för järnvägen att komma igen och konkurrera. Det gäller alltså att verkligen anslå ytterligare medel, vilket vi här i riksdagen ju också snart har chans att medverka till.

Prot. 1988/89:53
19 januari 1989

*Om FFV:s verksamhet
i Arboga*

Anf. 67 HANS LEGHAMMAR (mp):

Herr talman! Jag konstaterar att kommunikationsministern är en skicklig politiker. Tyvärr har det blivit så med åren att en skicklig politiker även är skicklig på att kringgå en fråga.

Jag frågade om banverkets generaldirektör ljuger när det gäller det citat av honom som jag hade med i min fråga. Eller är det så, att han inte har fått de aktuella miljonerna?

Överläggningen var härmed avslutad.

19 § Svar på fråga 1988/89:377 om FFV:s verksamhet i Arboga

Anf. 68 Försvarsminister ROINE CARLSSON:

Herr talman! Birger Andersson har, med hänvisning till sysselsättningsläget vid FFV-Aerotech i Arboga, frågat mig vilken tidsplan och beslutsgång som gäller för det fortsatta underhållet av flygmotor RM 8 till flygplan Viggen.

Försvarets materielverk tecknade år 1983 femåriga avtal med FFV om underhåll och med Volvo Flygmotor om tekniskt produktstöd av flygmotor RM 8. Under slutet av avtalsperioden inleddes förhandlingar om nya avtal med verkan från den 1 juli 1988. Av olika skäl uppstod emellertid förseningar, varför materielverket har begärt en förlängning av avtalen med företagen till den 1 april 1989.

Inriktningen är således att materielverket skall komma fram till ett beslutsunderlag detta kvartal. Jag avvaktar resultatet av verkets förhandlingar och värderingsarbete. Regeringen kommer därefter att bereda ärendet på sedvanligt sätt.

Anf. 69 BIRGER ANDERSSON (c):

Herr talman! Jag ber att få tacka försvarsministern för svaret. Jag tycker att det är bra att försvarsministern försöker ge konkreta besked. Jag vill fråga om det är riktigt uppfattat att ett regeringsbeslut kommer under mars-april 1989. Ärendets handläggning har dragit ut på tiden.

Det här är en mycket viktig fråga för Arboga kommun. För att belysa hur viktig frågan är vill jag göra följande jämförelse. 400 arbetstillfällen i en kommun av Arbogas storlek motsvarar ca 4 000 arbetstillfällen i en kommun av Uppsalas storlek. Jag tycker att denna jämförelse ger en bild av ärendets betydelse för Arboga kommun.

När det gäller den fortsatta handläggningen på regeringsnivå vill jag ställa en närliggande och kompletterande fråga till försvarsministern: Kommer försvarsministern vid ärendets handläggning på departementsnivå att ha överläggningar med industriministern och arbetsmarknadsministern för att möjliggöra en fullständig samhällsekonomisk bedömning?

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 70 Industriminister IVAR NORDBERG:

Herr talman! Elving Andersson har frågat mig om jag vill medverka till att enskilda småsparare inte förhindras att köpa aktier vid försäljning av statliga företag typ UV-Shipping.

Bakgrunden till försäljningen av UV-Shipping är att statens fartygsinnehav i enlighet med beslut av riksdagen skall avvecklas. För fartygsinnehavet i UV-Shipping sker detta genom att företaget avyttras från den statliga sfären i samband med att en nyemission görs i företaget. För att få en lämplig och stabil ägarkrets i ett så riskutsatt företag som detta har en del av de nyemitterade aktierna tecknats av andra företag med branschkännedom. Dessa kommer tillsammans med tre löntagarfonder att utgöra stabila och kompetenta huvudägare.

Närmare hälften av de nyemitterade aktierna kommer att kunna tecknas av allmänheten. Ca 12 000 personer kommer att kunna få köpa aktier. Antalet aktieägare kommer därmed att bli mycket stort för ett bolag av UV-Shippings storlek. Det är styrelsens och de tre berörda emissionsinstitutens uppgift att se till att aktierna blir spridda enligt dessa intentioner. Om ett erbjudande om att teckna aktier i ett företag övertecknas, måste en fördelning ske enligt vissa principer som då fastställts. Tillvägagångssättet vid denna emission är detsamma som vid andra emissioner. För att så många som möjligt skall få teckna aktier i nyemissionen kommer de tre emissionsinstituten inte att låta någon privatperson få teckna mer än 1 börspost eller 500 aktier.

Anf. 71 ELVING ANDERSSON (c):

Herr talman! Jag ber att få tacka industriministern för svaret, även om det egentligen inte är något svar på den konkreta fråga som jag har ställt, nämligen om industriministern vill medverka till att enskilda småsparare inte hindras att köpa aktier vid försäljning av statliga företag. I stället har jag fått en utförlig redovisning av hur denna affär har gått till.

Låt mig först deklarerar att jag tycker att det är bra att statliga företag säljs ut, företag typ UV-Shipping och andra. Det är då viktigt att bredda ägandet – det gäller generellt i alla företag – och det är också viktigt att försöka göra många människor delaktiga i ägandet. När statliga företag säljs ut är det särskilt viktigt att någon form av folkaktier eller annat tillskapas.

Det är tre emissionsinstitut, som industriministern hänvisade till i sitt svar, dvs. två banker och ett fondkommissionsföretag, som har hand om den del av aktierna som skall säljas till allmänheten. En rundringning till dem, som har gjorts av bl.a. media och privatpersoner, har gett besked om att det i första hand är bankernas VIP-kunder, de som normalt är kunder i dessa banker, som har möjlighet att teckna aktierna, i och med att det är en överteckning av aktier.

Detta gör att människor som antingen inte är kunder i just dessa banker eller normalt inte handlar med aktier inte har någon chans att vara med. Det är dessutom, enligt alla bedömare, en god affär att köpa aktier i UV-

Prot. 1988/89:53
19 januari 1989

*Om riktad försäljning
av aktier i statliga före-
tag*

Shipping. Gamla varvsarbetare i Uddevalla som har varit med om att bygga båtarna men som inte är storkunder i bankerna eller normalt inte köper aktier ges på detta sätt ingen möjlighet att vara med och göra en god affär i detta sammanhang.

Jag skulle därför vilja fråga om industriministern verkligen ämnar försöka göra någonting åt detta, så att det inte blir på det här viset i fortsättningen.

Anf. 72 Industriminister IVAR NORDBERG:

Herr talman! Låt mig först få säga att ett av syftena med nyemissionen och den konstruktion som UV-Shipping nu har fått har varit att skapa ett starkt och stabilt rederiföretag. Därför har det varit nödvändigt att skaffa ägare som besitter en god kompetens på detta verksamhetsområde. Det är två stora företag med goda erfarenheter från den verksamheten som är engagerade i detta.

Det har ansetts viktigt att detta företag också i övrigt har ägare som är beredda att ta ett långsiktigt ägaransvar för den verksamhet som det gäller i detta ärende.

Dessutom har det ansetts mycket angeläget att också allmänheten skall erbjudas att vara med. Jag vill då betona att det inte är mindre än 43 % av aktierna som har erbjudits allmänheten för nyteckning i denna emission.

Anf. 73 ELVING ANDERSSON (c):

Herr talman! Jag kan ha förståelse för industriministerns sätt att resonera när det gäller att skaffa en stabil ägargrupp i ett sådant här företag. Sedan kan man i och för sig diskutera den ägargruppens andel. Jag tycker att en större andel kunde ha erbjudits allmänheten i detta fall. Det handlar alltså om den del som erbjuds allmänheten, och det är inte några "vanliga" småsparare som får chans att komma åt dessa aktier, på grund av det sätt som emissionen sker på.

Jag såg i en artikel i Dagens Nyheter i dag att industriministern antydde möjligheten att göra utlottningar eller finna andra system för att undvika det diskriminerande system som nu prövas. Jag vill då ställa frågan här i kammaren till industriministern, om han ämnar se till att det i fortsättningen sker via lottning när sådana här aktier skall fördelas bland intressenter.

Anf. 74 Industriminister IVAR NORDBERG:

Herr talman! Som jag sade, har inte mindre än 43 % av aktierna erbjudits allmänheten. Därtill har också den regeln införts att endast en aktiepost får köpas per person. Det innebär att det finns en garanti för att spridningen av dessa aktier som erbjuds allmänheten blir verkligt bred. Det är ca 12 000 personer som kommer att få denna möjlighet, tack vare regeln att man får köpa högst en aktiepost.

Jag är beredd, som jag sade i artikeln i Dagens Nyheter i dag, om det blir aktuellt med något ytterligare erbjudande av aktier till allmänheten från statliga företags sida, att använda principen om lottning förutom denna form med garanterad spridning som gäller för just UV-Shipping.

Anf. 75 ELVING ANDERSSON (c):

Herr talman! Jag tackar för det beskedet, som i och för sig är positivt. Det är bara att beklaga att lottning inte har tillämpats i detta fall.

Den redovisning industriministern nu lämnar känner jag till, dvs. att det är 12 000 personer som får möjlighet att köpa aktier. Men vilka 12 000 personer är det fråga om? Jo, det är i första hand de som redan är kunder i de två banker eller hos det fondkommissionärsföretag som har fått i uppgift att sälja aktier. Eftersom det bedöms vara attraktiva aktier ser de naturligtvis till att det i första hand är deras egna kunder som får möjlighet att teckna dessa aktier. Människor som kanske normalt inte är aktieägare eller som är kunder i andra banker ställs i praktiken utanför möjligheten att göra denna affär med aktier i UV-Shipping. Det är därför beklagligt att lottningssystemet inte tillämpas i detta fall.

Överläggningen var härmed avslutad.

21 § Svar på fråga 1988/89:386 om verksamheten vid SSAB i Luleå

Anf. 76 Industriminister IVAR NORDBERG:

Herr talman! Paul Lestander har frågat mig om jag är beredd att ta initiativ som banar väg för en fortsatt drift vid SSAB:s, Svenskt Stål AB:s, finvalsverk i Luleå.

I ett aktiebolag handhas frågor som rör driftsförutsättningar vid enskilda anläggningar av dess styrelse och ledning. Det är därför inte min uppgift att som representant för det statliga aktieinnehavet i SSAB ta initiativ i dylika frågor.

SSAB har, enligt vad jag erfarit, varit berett att låta en annan huvudman överta finvalsverket. Man har även fört konkreta förhandlingar i frågan. Någon uppgörelse har emellertid inte kunnat slutas.

Låt mig dock få understryka att SSAB har tagit sitt sysselsättningsansvar genom att erbjuda samtliga 110 anställda vid finvalsverket nya arbeten vid sina övriga anläggningar i Luleå.

Anf. 77 PAUL LESTANDER (vpk):

Herr talman! Jag vill först tacka industriministern för svaret. Jag noterar det positiva i att det har förts förhandlingar, och jag noterar naturligtvis det positiva i hur man har tänkt sig lösa personalfrågorna vid en nedläggning.

Som vanligt värjer sig industriministern mycket energiskt för blotta misstanken att han skulle vilja gripa in, men det har jag ingen större respekt för. Industriministern bör naturligtvis ta ett politiskt initiativ och se till att dessa underhandlingar slutförs på ett positivt sätt. Det är inte fråga om att styra styrelsen, utan det gäller endast att framföra huvudaktieägarens vilja på ett skickligt och diskret sätt. Där har jag ett mycket gott förtroende för Ivar Nordbergs förmåga – om han blott vill använda den, och det hoppas jag att han gör. Industriministern borde ha utgått litet mer från sin aktiva vilja än från de eventuella misstankarna om ministerstyre.

Prot. 1988/89:53
19 januari 1989

*Om vapenexporten till
Indonesien*

Anf. 78 Industriminister IVAR NORDBERG:

Herr talman! Det är inte första gången som man har aktualiserat den här frågan. Vid kontakten med de fackliga organisationerna under mitt besök i Luleå och på SSAB var bl.a. den här frågan en av de frågor som togs upp till diskussion. Jag gav vid den tidpunkten beskedet att jag kände till och var övertygad om att man från SSAB:s ledning var beredd att pröva ett seriöst bud från en intressent när det gällde detta finvalsverk. Men något sådant bud som på affärsmässiga grunder har kunnat antas har icke kunnat presenteras av den intressenten.

Det är mest väsentligt och mest angeläget att se till att vi tryggar anställningarna för dem som i dag arbetar på finvalsverket, och detta har SSAB gett ett klart besked om att man kommer att göra. Paul Lestander vet ju liksom jag att den intressent som finns i det här sammanhanget inte är beredd att driva detta finvalsverk under längre tid än något eller några år då verket bedöms vara lönsamt. Man är, såvitt jag kan förstå, icke beredd att ta det ansvar som krävs vid den tidpunkt då verksamheten måste upphöra. Vi vet inte hur situationen är om något eller några år, och jag anser därför att det är nödvändigt och riktigt av SSAB-ledningen att nu garantera de anställda att de i samband med nedläggningen vid halvårsskiftet får arbete inom de övriga anläggningarna vid SSAB i Luleå.

Anf. 79 PAUL LESTANDER (vpk):

Herr talman! Jag har redan i mitt första inlägg uttryckt mig positivt till SSAB:s vilja att lösa personalproblemen om man lägger ner verksamheten. Men vid den industriella bedömning som man måste göra måste hänsyn tas till att fackföreningarna själva, trots de uppenbara riskerna att verksamheten efter något eller några år läggs ned, ändå vill att valsverket skall drivas vidare. Det är den viljan som jag har velat framföra här och få industriministerns reaktion på. Vi är väl i grunden överens om att den lösning som är bäst för arbetarna på SSAB också är bäst för regeringen. Eftersom de anställda själva anser att en fortsatt drift nu är det bästa, vore det bra om industriministern också ville stödja den linjen.

Överläggningen var härmed avslutad.

22 § Svar på fråga 1988/89:350 om vapenexporten till Indonesien

Anf. 80 Statsrådet ANITA GRADIN:

Herr talman! Eva Goës har frågat mig om den svenska regeringen kommer att avstå från vapenexport till Indonesien.

Frågan om den svenska krigsmaterielexporten till Indonesien har utförligt behandlats av konstitutionsutskottet. Regeringens handläggning av denna export granskades av utskottet 1980/81, samt ånyo 1985/86 och 1986/87. Utskottet har vid sina granskningar inte funnit att de utförseltillstånd som givits står i strid med de riktlinjer för krigsmaterielexporten som riksdagen antagit.

Några tillstånd för nya vapensystem till Indonesien har inte lämnats sedan början av 1980-talet. Den export som beviljats sedan dess har endast avsett kompletteringar och följdleveranser till tidigare försåld materiel. Under år 1988 har över huvud taget inga nya utförelsetillstånd lämnats.

Anf. 81 EVA GOËS (mp):

Herr talman! Jag ber att få tacka för svaret. Vi vet att den mest uppmärksammade och största vapenleverans som någonsin godkänkts var den vapenleverans till Indonesien värd 230 milj. kr. som godkändes av den socialdemokratiska regeringen i februari 1986. Mats Hellström, som då var utrikeshandelsminister, försvarade kontraktet genom att hänvisa till gamla åtaganden, vilket är precis vad Anita Gradin gör i dag. Mats Hellström hänvisade då till vad som skett under de borgerliga regeringarnas tid. KU prövade ärendet och fann, som bekant, att så inte var fallet. Det var fråga om helt nya kontrakt. Ingvar Carlsson förklarade senare, i tidningen Expressen i mars 1987, vilka intressen som prioriterats. "Vad hade hänt om vi avbrutit? Vilka reaktioner hade vi fått från den indonesiska regeringen om Sverige levererat vapen under öppet krig och slutat nu när kriget trappats ner? Det hade varit oerhört svårt att förklara."

Handelsförbindelserna med Indonesien måste upphöra. I dag fortsätter den socialdemokratiska regeringen att "beväpna" den indonesiska militären, man kompletterar och genomför följdleveranser till tidigare försåld materiel, och man förnekar vad stora delar av omvärlden ser.

Den 5 juni 1987, några månader efter statsministerns uttalande, skriver 40 amerikanska senatorer under ett brev ställt till utrikesminister George Schultz. I brevet kan man läsa om en ny indonesisk militäröffensiv i Östtimor, om tortyr, brist på mat, grova kränkningar av timoresernas mänskliga rättigheter, folkomflyttningar, summariska avrättningar och tvångssteriliseringar. T.o.m. Europaparlamentet antog den 15 september 1988 med 164 ja och 12 nej en resolution i vilken Indonesien uppmanas att dra tillbaka sina trupper från Östtimor och att respektera Östtimors rätt till självbestämmande.

Den medborgarkommission som nyligen utredde vapenexporten fann att ockupationen av Östtimor utgör ett "fullgott skäl för Sverige att avstå från varje form av vapenexport" till Indonesien. Jag vill fråga Anita Gradin: Till vad uppgår summan av dessa s.k. kompletteringar och följdleveranser under 1988? Tror Anita Gradin att dessa leveranser inte används av militärerna mot Östtimors folk?

Anf. 82 Statsrådet ANITA GRADIN:

Herr talman! Jag vill än en gång förklara att jag som ansvarig för de här frågorna följer vad konstitutionsutskottet har beslutat, dvs. inga nya tillstånd för nya vapensystem. De leveranser som skett tidigare är följdleveranser. Under 1988 har inga tillstånd lämnats, vilket innebär 0 kr. under 1988. Låt mig också säga, herr talman, att Sverige som medlem i FN:s säkerhetsråd redan år 1976 tog kraftfull ställning mot annekteringen av östra Timor. Sverige har sedan dess hävdad befolkningens rätt till självbestämmande och oberoende. Vi konstaterar att den här rätten ännu inte har kommit till

uttryck. Sverige har också på olika sätt sökt bidra till att lindra de lidanden som befolkningen där har utsatts för. Vi får nu optimistiska tongångar i uttalanden från FN:s generalsekreterare, där han hyser ökat hopp om att frågan om östra Timor skulle kunna föras framåt.

Det är självfallet den svenska regeringens förhoppning att framsteg skall kunna ske, bl.a. i form av direktkontakter mellan Indonesien och Portugal.

Under detta anförande övertog tredje vice talmannen ledningen av kammarens förhandlingar.

Anf. 83 EVA GOËS (mp):

Herr talman! Tack så mycket. Detta låter ju mycket lovande. Vi skulle med andra ord inte ha något som helst utbyte med Indonesien – det låter nästan så av Anita Gradins uttalande här.

Jag vill än en gång fråga: Om man har leveranser, vad består de av? Jag tror inte att det inte är fråga om att underhålla militärdiktaturen.

Överläggningen var härmed avslutad.

23 § Svar på fråga 1988/89:384 om rätten till servicebostad

Anf. 84 Statsrådet BENGT LINDQVIST:

Herr talman! Inger René har frågat statsrådet Sigurdsen vad hon avser att göra för att riksdagens intentioner beträffande den enskildes möjlighet att flytta till särskilda boende- och vårdformer i annan kommun eller annat landsting skall förverkligas i praktiken.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som skall svara på frågan.

Regeringen har i den av riksdagen antagna propositionen (1987/88:176) om äldreomsorgen inför 1990-talet slagit fast att valfrihet är en viktig princip för samhällets service och vård till äldre. Människor skall inte när de blir gamla behöva vidkännas begränsningar i bl.a. möjligheten att välja bostad.

I maj 1988 beslutade regeringen att inrätta en delegation under mitt ordförandeskap för beredning av frågan om förändring av huvudmannaskap m.m. inom samhällets äldreomsorg. Denna delegation har också fått i uppdrag att utreda förutsättningarna att skapa möjlighet för den enskilde att flytta till särskilda boende- och vårdformer i annan kommun eller annat landsting. Detta skall i första hand ske genom överenskommelse mellan huvudmännen. Landstingsförbundet har redan i november 1988 rekommenderat landstingen att efter vissa riktlinjer göra sådana flyttningar möjliga. Jag utgår ifrån att frågan går att lösa på motsvarande sätt i kommunerna.

Anf. 85 INGER RENÉ (m):

Herr talman! Jag vill tacka statsrådet för svaret.

Det verkar som om statsrådet tror att verkligheten är ljusare än den egentligen är. För litet dyrt två år sedan väckte Elisabeth Fleetwood här i kammaren en motion rubricerad Rätt till servicebostad i annan kommun.

Elva månader senare fick hon ett svar som gjorde att hon stod här i kammaren och jublade. Hon var glad och tyckte att resultatet av motionen var härligt, som hon uttryckte sig.

Särskilt glad var motionären över att riksdagen gav regeringen till känna att åtgärder måste vidtas och att det hela brådskade. Äldre människor skall inte vara livegna i den kommun som de råkar bo i, även om de behöver serviceboende i någon form.

Jag tyckte också att det var roligt att i valrörelsen kunna berätta om det här motionsresultatet. Desto tristare tycker jag att det är att nu upptäcka att det fortfarande brister på många håll.

Utskottet talade i sin behandling om motionen också om vikten av att gamla människor får möjlighet att bo nära sina anhöriga. Den person som jag refererade till i min fråga är drygt 90 år. Man kan väl knappast på ett tydligare sätt ha kvalificerat sig för beteckningen för gammal.

Utskottet talade också om att de praktiska svårigheterna som möter vid arbetet att undanröja hindren för förflyttning inte får hindra ett initiativ i frågan. Detta var alltså drygt ett år sedan.

Jag måste nu dess värre konstatera att man inte nått ända fram när det gäller att lösa det här problemet. Men jag hoppas att statsrådet nu tar initiativ som snabbt undanröjer dessa hinder.

Anf. 86 Statsrådet BENGT LINDQVIST:

Herr talman! Låt mig bara kort säga att jag fäster precis samma vikt vid att den här frågan blir löst som jag förstår att Inger René gör och som också riksdagen, enligt vad den så tydligt har uttalat, gör. När det gäller det arbete som nu pågår i äldredelegationen finns det anledning att vara optimistisk. Landstingsförbundet har som sagt redan antagit en rekommendation till landstingen, och jag utgår ifrån att den nu kommer att få ett kraftigt genomslag i landstingen, och även Kommunförbundet arbetar – vi har i delegationen insyn i det arbetet – på att lösa den frågan.

I likhet med Inger René hoppas jag att vi nu inte behöver vänta särskilt länge på att det här blir verklighet för gamla människor.

Anf. 87 INGER RENÉ (m):

Herr talman! Kan jag hoppas på att statsrådet också försöker skynda på den här saken? När man är drygt 90 år är det ganska påfrestande att behöva se åren framöver rinna i väg, och frågan har i detta fall behandlats i drygt ett år.

Överläggningen var härmed avslutad.

Statsbudget för budgetåret 1989/90	Finansutskottet
Bil. 1 Finansplanen	Finansutskottet
Bil. 2 Gemensamma frågor	Finansutskottet
med undantag för punkterna	
1 Regelförenkling och delegering	Konstitutions- utskottet
2 Den nordiska utbytestjänstgöringen,	
3 De statliga förnyelsefonderna,	
7 Förenkling av statens tjänstesystem,	
8 De statsanställdas medbestämmande vid be- redningen av regeringsärenden,	
9 Personalföreträdare i länsstyrelserna och i polisstyrelserna,	
10 Samordning av den centrala arbetsgivar- funktionen i statsförvaltningen	Arbetsmarknads- utskottet
14 Den offentliga sektorns informationsverk- samhet	Konstitutions- utskottet
Bil. 3 Kungl. hov- och slottsstaterna	Konstitutions- utskottet
Bil. 4 Justitiedepartementet	Justitieukskottet
med undantag för punkterna	
B 2 Datainspektionen	Konstitutions- utskottet
G 3 Bokföringsnämnden	Lagutskottet
H 4-5 Stöd till politiska partier - Allmänna val	Konstitutions- utskottet
Bil. 5 Utrikesdepartementet	Utrikesutskottet
med undantag för punkterna	
B 6-7 Organisationer för internationell han- del och råvarusamarbete m.m. - Internationell råvarulagring	Näringsutskottet
E 1-3 Kommerskollegium - Exportkredit- nämnden, täckande av vissa utgifter för skade- ersättningar	Näringsutskottet
Bil. 6 Försvarsdepartementet	Försvarsutskottet
Bil. 7 Socialdepartementet	Socialutskottet
med undantag för	
Litt. B Administration av socialförsäkring m.m.	Socialförsäkrings- utskottet
punkterna	
C 2-3 Bidrag till föräldraförsäkringen - Vård- bidrag för handikappade barn,	
C 5 Barnpensioner	Socialförsäkrings- utskottet

	Litt. D Försäkring vid sjukdom, handikapp och ålderdom	Socialförsäkrings- utskottet
Bil. 8	Kommunikationsdepartementet	Trafikutskottet
Bil. 9	Finansdepartementet	Finansutskottet
	med undantag för punkterna	
	B 1–2 Riksskatteverket – Regional och lokal skatteförvaltning,	
	B 4–6 Stämpelomkostnader – Ersättning till postverket m.fl. för bestyret med skatteupp- börd m.m.	Skatteutskottet
	B 3 Kronofogdemyndigheterna	Lagutskottet
	D 1–2 Tullverket	Skatteutskottet
	D 5–6 Bankinspektionen – Försäkringsin- spektionen	Näringsutskottet
	F 1–4 Bidrag till vissa internationella byråer och organisationer m.m. – Exportkreditbidrag	Skatteutskottet
Bil. 10	Utbildningsdepartementet	Utbildnings- utskottet
	med undantag för punkterna	
	D 39–40 Arkivet för ljud och bild	Kulturutskottet
	Litt. E Studiestöd m.m.	Socialförsäkrings- utskottet
	Litt. F Kulturverksamhet m.m.	Kulturutskottet
	punkterna	
	G 1–3 Statens biografbyrå – Stöd till fonogram och musikalier,	
	G 7 Stöd till kulturtidskrifter,	
	G 10–22 Litteraturstöd – Bidrag till doku- mentation av medieutvecklingen	Kulturutskottet
	G 4–6 Presstödsnämnden och taltidnings- nämnden – Lån till dagspressen,	
	G 8–9 Stöd till radio- och kassettidningar – Bidrag till Stiftelsen för lättläst nyhetsinforma- tion och litteratur	Konstitutions- utskottet
	Litt. H Internationellt–kulturellt samarbete ..	Kulturutskottet
Bil. 11	Jordbruksdepartementet	Jordbruks- utskottet
Bil. 12	Arbetsmarknadsdepartementet	Arbetsmarknads- utskottet
	med undantag för	
	avsnitt 4 Invandring (s. 45–58) och Litt. E Invandring m.m.	Socialförsäkrings- utskottet
Bil. 13	Bostadsdepartementet	Bostadsutskottet
	med undantag för	
	Litt. E Idrott	Kulturutskottet

Bil. 14	Industridepartementet	Näringsutskottet
	med undantag för punkt	
	B 6 Stöd till turism och rekreation	Kulturutskottet
Bil. 15	Civildepartementet	Finansutskottet
	med undantag för punkterna	
	C 1–16 Statens löne- och pensionsverk – Ad- ministration av statens personskadeförsäkring, m.m.	Arbetsmarknads- utskottet
	Litt. D Länsstyrelserna m.m.	Bostadsutskottet
	Litt. E Polisväsendet	Justitieutskottet
	punkterna	
	F 1 Marknadsdomstolen,	
	F 4–5 Konsumentverket – Allmänna reklama- tionsnämnden	Lagutskottet
	F 2–3 Näringsfrihetsombudsmannen – Statens pris- och konkurrensverk	Näringsutskottet
	Litt. G Kyrkliga ändamål	Kulturutskottet
	punkterna	
	H 1–4 Statens ungdomsråd – Stöd till interna- tionellt ungdomssamarbete,	
	H 6 Lotterinämnden	Kulturutskottet
	H 5 Bidrag till kvinnoorganisationernas cen- trala verksamhet	Arbetsmarknads- utskottet
	H 7 Stöd till arbetskooperation m.m.	Näringsutskottet
	Litt. I Jämställdhetsfrågor	Arbetsmarknads- utskottet
Bil. 16	Miljö- och energidepartementet	Jordbruks- utskottet
	med undantag för	
	Litt. C Energi	Näringsutskottet
Bil. 17	Riksdagen och dess myndigheter m.m.	Konstitutions- utskottet
	med undantag för punkt	
	B 2 Riksdagens revisorer och deras kansli	Finansutskottet
Bil. 18	Räntor på statsskulden, m.m.	Finansutskottet
Bil. 19	Oförutsedda utgifter	Finansutskottet
Bil. 20	Beredskapsbudget för totalförsvarets civila del	Försvarsutskottet

25 § Anmäldes och bordlades

Propositionerna

1988/89:65 om formerna för högskolepolitiken.

1988/89:69 om utbyggnad av föräldraförsäkringen och förstärkt föräldrale-
dighet.

1988/89:70 om ungdomsfrågor.

1988/89:71 om begränsad avdragsrätt för vissa reaförluster.

Meddelades att följande frågor framställdes

Meddelande om frågor

den 19 januari

1988/89:388 av *Sten-Ove Sundström* (s) till industriministern om Luleå som ett metallurgiskt centrum:

Svenskt Stål AB har sedan företaget bildades varit utsatt för en nästan kontinuerlig strukturuomvandling. Det är naturligtvis viktigt att upprätthålla en effektiv och rationell produktion. I SSAB:s målsättning har statsmakterna slagit fast att Luleå skall byggas upp till ett metallurgiskt center. Nu planerar i stället företaget att flytta en rad viktiga verksamheter från orten. Det gäller t.ex. centralkassan, primdata, stora delar av administrationen det s.k. A-bolaget. Därmed skulle inte bara hundratals anställda i Luleå tappa jobbet, utan även uppbyggnaden av ett metallurgiskt center skulle äventyras. Oron och osäkerheten äver företagets framtida utveckling försvårar nu arbetet med t.ex. personalfrågor, rekrytering och utbildning av personal.

Mot denna bakgrund vill jag fråga industriministern:

Anser statsrådet att denna utveckling i SSAB överensstämmer med de uttalanden som gjorts vad avser Luleå som ett metallurgiskt centrum i svensk stålindustri?

1988/89:389 av *Jan Strömdahl* (vpk) till arbetsmarknadsministern om vissa myndigheters förvärv av logeplatser i Globen:

Länsarbetsnämnden och arbetsförmedlingarna i Stockholm har köpt fyra logeplatser i Globen för 395 000 kronor. Det påstås att dessa fyra platser är för personalen, men jag förutsätter att det är de arbetslösa och de utslagna i länet som myndigheterna tänkt på. Fyra platser är kanske litet knappt även om Globenbygget dränerat byggarbetsmarknaden effektivt.

Jag vill därför fråga statsrådet:

Är köpet av de fyra logeplatserna att betrakta som en modell för den nationella arbetsmarknadspolitiken och har 395 000 kronor fått en ändamålsenlig användning?

27 § Kammaren åtskildes kl. 16.35.

In fidem

OLOF MARCUSSON

/Gunborg Apelgren